

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Spořitelna jako obchodní banka
Jan Dubský

Bakalářská práce
2009

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomie
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jan DUBSKÝ, DiS.**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management podniku - Management malých a středních podniků**
Název tématu: **Spořitelna jako obchodní banka.**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Úvod

1. Struktura bankovní soustavy - kritéria - členění
2. Charakteristika spořitelny v klasickém pojetí
3. Přeměna spořitelen na komerční banky - obecné podmínky, vývojové trendy
4. Česká spořitelna - vývoj po roce 1945, změny 1950, 1968, 1990
5. Současný charakter České spořitelny a její aktivity

Závěr

Použitá literatura

Přílohy

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

cca 30 stran

Forma zpracování bakalářské práce:

tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

POLIDAR, V. Management bank a bankovních obchodů. Praha: Ekopress, 1999. ISBN 80-86119-11-4

SŮVOVÁ, H. a kol. Specializované bankovníctví. Praha: Bankovní institut, 1997. ISBN 80-902243-2-6

REVENDA, Z. Centrální bankovníctví. Praha: Management Press, 1999. ISBN 80-85943-89-1

ŠENKÝŘOVÁ, B. Bankovníctví I. 1997. vyd. Praha : Grada, 1997. 262 s. ISBN 80-7169-464-9.

ŠENKÝŘOVÁ, B. Bankovníctví II. 1998. vyd. Praha : Grada, 1998. 300 s. ISBN 80-7169-663-3.

Zákon č. 6/1993 Sb., o ČNB

Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách

MOSCHETTO, B., ROUSSILLON, J. Banka a její funkce. Praha : HZ Praha, 1996. 112 s.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Lucie Vrtěnová

Ústav ekonomie

Datum zadání bakalářské práce:

7. července 2008

Termín odevzdání bakalářské práce:

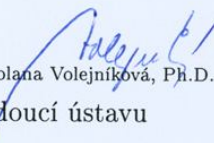
1. května 2009

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 23. září 2008

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. 04. 2009

Jan Dubský

Poděkování:

Na tomto místě bych chtěl poděkovat Ing. Lucii Vrtěnové, vedoucí bakalářské práce, za odborné vedení, podnětné rady a návrhy, které byly přínosem při zpracování práce. Zároveň bych chtěl poděkovat zaměstnankyni České spořitelny, a.s. z centrály v Mladé Boleslavi, paní Magdaleně Vodsed'álkové, za poskytnutí historických materiálů k této práci. Poděkovat bych chtěl také mé rodině za jejich podporu a trpělivost.

Jan Dubský

ANOTACE

Tato bakalářská práce je zaměřena na přeměnu České spořitelny ze spořitelny v klasickém pojetí na obchodní banku, s cílem analyzovat a zhodnotit finanční situaci po privatizaci skupinou Erste Bank.

V teoretické části se zaměřuje na obecný popis bankovního systému, historický vývoj v České republice a historický vývoj České spořitelny.

V hlavní části práce je stručně charakterizována současná podoba České spořitelny, a.s., hlavní změny po privatizaci skupinou Erste Bank spolu s analýzou finanční situace České spořitelny, a.s. pomocí finanční analýzy a komentářů jednotlivých ukazatelů.

KLÍČOVÁ SLOVA

Česká spořitelna, obchodní banka, privatizace, finanční analýza.

TITLE

Saving bank acting as trading bank

ANNOTATION

This BA thesis is focused on transformation of Česká spořitelna from savings bank of classical concept to trading bank with a view to analyze and evaluate financial position after its privatization by Erste Bank Group.

Theoretical part is focused on general description of banking system, historical development in the Czech Republic and historical development of Česká spořitelna.

Main part of the thesis briefly describes actual status of Česká spořitelna a.s, main changes after privatization by Erste Bank Group together with analysis of financial position of Česká spořitelna a.s by means of financial analysis and commentaries of particular indicators.

KEYWORDS

Česká spořitelna, Trading bank, Privatization, Financial analysis.

Obsah

ÚVOD	8
1 STRUKTURA BANKOVNÍ SOUSTAVY – KRITÉRIA – ČLENĚNÍ.....	9
1.1 Členění z hlediska plnění makro a mikroekonomických cílů	9
1.2 Členění z hlediska předmětu činnosti.....	11
1.3 Struktura bankovní soustavy ČR.....	16
1.4 Banky v ČR.....	18
2 CHARAKTERISTIKA SPOŘITELNY V KLASICKÉM POJETÍ.....	21
2.1 Vznik spořitelny	21
2.2 Finanční operace.....	22
2.3 Soustava spořitelny.....	22
2.4 Vznik žirocentrály	23
2.5 Stavební spořitelna	24
3 PŘEMĚNA SPOŘITELNY NA KOMERČNÍ BANKY.....	25
3.1 Stručný přehled historie do roku 1945.....	25
4 ČESKÁ SPOŘITELNA - VÝVOJ PO R. 1945, ZMĚNY 1950, 1968, 1990	29
4.1 Vývoj po roce 1945	29
4.2 Změny po roce 1950.....	30
4.3 Změny od roku 1968.....	31
4.4 Vývoj české spořitelny po roce 1990	32
5 CHARAKTER ČESKÉ SPOŘITELNY PO PRIVATIZACI V ROCE 2000 A JEJÍ ZHODNOCENÍ POMOCÍ FINANČNÍ ANALÝZY	34
5.1 Analýza a hodnocení finanční situace České spořitelny, a.s.	39
5.1.1 Analýza a hodnocení absolutních ukazatelů	39
5.1.2 Analýza a hodnocení pomocí poměrových ukazatelů	44
ZÁVĚR	58
LITERATURA	62
SEZNAM TABULEK.....	64
SEZNAM OBRÁZKŮ	65
SEZNAM PŘÍLOH.....	66

Úvod

Česká spořitelna má velmi bohatou historii a tradici, tato práce pro mne byla možností hlouběji poznat tuto společnost.

Cílem této práce je na základě získaných dat analyzovat a zhodnotit vývoj finanční situace České spořitelny, a.s. po privatizaci skupinou Erste Bank a vymezit body, na které by se měla v současné době zaměřit.

Tato práce je rozdělena do pěti kapitol, které na sebe tematicky navazují a utvářejí tak komplexní pohled na uvedenou problematiku.

V první kapitole je obecně a konkrétně pro Českou republiku charakterizována bankovní soustava, její struktura a druhy bank. Tato charakteristika bankovního systému je nutná pro vymezení pozice, resp. charakteristických vlastností, jednotlivých druhů bank.

V kapitole druhé je obsažena charakteristika spořitelen, jejich vznik, vymezení finančních operací a druhů spořitelen.

Třetí kapitola se zabývá historickým vývojem České spořitelny od jejího vzniku až po druhou světovou válku a popisuje tlak na přeměnu spořitelen již v této době.

Ve čtvrté kapitole je popsáno několik etap druhé poloviny 20. století, které měly na Českou spořitelnu velmi významný dopad. Dvě nejvýznamnější z nich byly nástup komunistické moci a sametová revoluce.

V páté kapitole je v bodech popsána privatizace České spořitelny a její následný vývoj. Hlavní částí této kapitoly je ovšem finanční analýza spořitelny, která má za cíl již výše zmíněné zhodnocení privatizace a jejího přínosu pro Českou spořitelnu.

1 Struktura bankovní soustavy – kritéria – členění

Bankovním systémem rozumíme souhrn bank působících v určitém teritoriu, zpravidla v určité zemi. Funkce a způsob fungování bankovní soustavy je determinován existujícím ekonomickým systémem v dané zemi. Dalšími relevantními faktory ovlivňujícími fungování bankovní soustavy je systém vzájemných vazeb mezi jednotlivými bankami, rozvinutost finančního trhu, měnová stabilita, směnitelnost měny, zapojení do nadnárodních organizací, způsob regulace bank a řada dalších.¹

V každé zemi s rozvinutým tržním hospodářstvím vzniká národní bankovní soustava, tzn. působí zpravidla určitý počet bank, které se různě člení, např. podle rozsahu a druhu vykonávaných bankovních obchodů, právní formy, velikosti a územní působnosti.²

Bankovní systém představuje souhrn všech bankovních institucí v daném státě a uspořádání vztahů mezi nimi. Bankovní systém tedy má dvě vzájemně propojené složky, institucionální a funkční.³ Do institucionální složky patří jednotlivé banky, členěné podle hlavní náplně činnosti. Funkční složka reprezentuje způsoby uspořádání vztahů mezi bankovními institucemi v dané ekonomice, především jednostupňové a dvoustupňové bankovní systémy.

1.1 Členění z hlediska plnění makro a mikroekonomických cílů

Z hlediska členění bankovního systému podle makroekonomických a mikroekonomických funkcí se rozlišují bankovní systémy jednostupňové a dvoustupňové. Jednostupňový bankovní systém historicky předcházел dvoustupňovému bankovnímu systému.

¹ DVORÁK, Petr. *Bankovnictví*. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 1996. s. 43

² POLIDAR, Vojtěch. *Management bank a bankovních obchodů*. 2. upr. vyd. Praha : Ekopress, 1999. s. 21

³ REVENDA, Zbyněk. *Centrální bankovnictví*. 2. rozš. vyd. Praha : Management press, 2001.

Jednostupňové bankovní soustavy

Jednostupňové bankovní soustavy se vyznačují tím, že zde neexistuje centrální banka plnící makroekonomické funkce spočívající v zabezpečování stability měny.⁴ V jednostupňovém bankovním systému provádí v podstatě všechny operace jediná „centrální“ banka. Kromě ní zde existují i další banky, které jsou však buď specializované na velmi úzce specifikovaný rozsah činnosti, nebo jsou zcela závislé na rozhodnutích této hlavní banky. Tento typ bankovních systémů se vyskytuje především v netržních, centrálně řízených, ekonomikách. Tato hlavní banka bývá označována jako „monobanka“, neplní však potřeby ekonomiky, ale především politické zájmy vládnoucí moci. Tyto systémy, především v centrálně řízených ekonomikách, nefungují příliš efektivně. Hlavním důvodem je absence podnikatelských aktivit obchodních bank a špatná finanční disciplína podniků. Tyto systémy jsou většinou rekonstruovány, s cílem vytvořit systémy dvoustupňové.

Dvoustupňové bankovní soustavy

Dvoustupňový bankovní systém je charakteristický především pro většinu tržních ekonomik. V tomto systému je funkčně odděleno centrální a obchodní bankovníctví a centrální banka až na výjimky neprovádí činnosti, které spadají do oblasti působení obchodních a dalších bank. Centrální banka především neúvěruje podnikový sektor a neřídí přímo činnost ostatních bank.⁵

Centrální banka je se svými makroekonomickými funkcemi institucionálně oddělena od obchodních bank, které zajišťují mikroekonomické cíle. Zatímco hlavním cílem centrální banky je zajišťování měnové nebo cenové stability, obchodní banky podnikají na základě ziskového principu. Činnost obchodních a dalších bank je však vymezena určitými pravidly regulace a dohledu - nejedná se tedy o přímé řízení jako u centrálně řízených ekonomik.

Tyto dvoustupňové soustavy nejsou ve všech tržních ekonomikách stejné, existují v nich, někdy i dost podstatné, rozdíly. Nejdůležitějším z nich je rozdíl mezi univerzálními a specializovanými systémy.

⁴ DVOŘÁK, Petr. *Bankovníctví*. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 1996. s. 43

⁵ REVENDA, Zbyněk. *Centrální bankovníctví*. 2. rozš. vyd. Praha : Management press, 2001.

V univerzálních bankovních systémech kromě rozlišení na centrální banku a obchodní banky žádné další významné rozlišení neexistuje. Banky mohou poskytovat všechny druhy bankovních produktů a služeb, tj. vklady, úvěry, platební styk i investiční bankovníctví. Tento model nevylučuje specializované některé banky na základě jejich vlastních rozhodnutí. Je typický pro evropské země.⁶

Model odděleného bankovníctví je založen na striktním oddělení komerčního a investičního bankovníctví. Obchodní banky, které přijímají vklady od veřejnosti, nesmějí provádět emisní obchody ručitelského typu a další operace s akciemi. Investiční banky, které se na operace s akciemi (a dalšími cennými papíry) specializují, nesmějí přijímat primární vklady od veřejnosti. Toto oddělení je dáno příslušnými zákony a existuje například ve Spojených státech amerických a v Japonsku.⁷ Toto dělení existuje také ve Velké Británii, kde však není oficiálně právně zakotveno. Poslední dobou dochází k určitému zmírňování existujících bariér, zejména vlivem globalizace a internacionalizace bankovních operací. Vzniká tak model smíšeného bankovníctví, kde je sice odděleno investiční a komerční bankovníctví, ale komerční banka může např. prostřednictvím své stoprocentně dceřiné společnosti obchodovat s cennými papíry.⁸

1.2 Členění z hlediska předmětu činnosti

Vývoj národní bankovní soustavy je odlišný u každé země, resp. regionu, neboť na něj působí řada faktorů. Jedná se zejména o hospodářské podmínky, historické podmínky, zákonodárce atd. Proto jsou v některých bankovních soustavách zastoupeny všechny druhy bank, v jiných pouze některé, neboť nebyla potřeba pro jejich rozvoj. Polidar uvádí, že dle zaměření poskytovaných bankovních služeb se tedy banky člení na: obchodní banky, spořitelny, úvěrová družstva, hypotekární ústavy, splátkové banky, investiční banky a banky se speciálními funkcemi.

Obchodní banky

Obchodní banky jsou v podstatě základním druhem bank, kterými se formuje národní bankovní systém. Jejich podstatná část klientely je tvořena velkými a středními podniky, kterým banka poskytuje veškeré bankovní služby. Především se však jedná o krátkodobé

⁶ ŠENKÝŘOVÁ, Bohuslava. *Bankovníctví I.* 1. vyd. Praha : Grada, 1997. s. 61

⁷ REVENDA, Zbyněk. *Centrální bankovníctví.* 2. rozš. vyd. Praha : Management press, 2001.

⁸ ŠENKÝŘOVÁ, Bohuslava. *Bankovníctví I.* 1. vyd. Praha : Grada, 1997. s. 61

vklady a úvěry a zprostředkování platebního styku. Obchodní banky mohou být jak lokální tak jako tzv. „velkobanky“ s až několika desetitisíci zaměstnanců, mohou být univerzální i specializované. Např. v anglosaském typu bank se specializují spíše na přijímání vkladů, zprostředkování platebního styku a poskytování krátkodobých úvěrů, naproti tomu v německém (univerzálním) typu bankovníctví poskytují veškeré služby včetně obchodování s cennými papíry.

Charakteristické vlastnosti obchodních bank:

- nabídka bankovních služeb všem zákazníkům;
- orientace na komitenty z podnikového sektoru a v průměru na střední a velké podniky;
- vysoký podíl krátkodobých vkladů a vyšší podíl obchodních bank na provádění platebního styku;
- výrazně vyšší podíl krátkodobých úvěrů;
- vysoký podíl na emisi žirových (účetních) peněz.

Spořitelny

Charakteristika spořitelen je obsahem druhé kapitoly.

Úvěrová družstva

Úvěrová družstva jsou podniky s neuzavřeným počtem členů, které provozováním úvěrových obchodů ve prospěch svých zakladatelů sledují podporu jejich hospodaření. Důvodem jejich vzniku byla snaha o zpřístupnění úvěrů občanům a drobným podnikatelům, úvěrová činnost se uskutečňuje na principu svépomoci. Úvěrová družstva působí téměř ve všech hospodářsky vyspělých zemích, kde úspěšně konkurují obchodním bankám a spořitelnám.

Po velkém rozšíření těchto družstev vznikla potřeba jejich řízení na vyšším stupni. Kvůli tomu byly založeny družstevní ústředny, které měly na starosti např. vyrovnávání přebytku a nedostatku peněžních prostředků, provádění žirového styku mezi družstvy a ostatními peněžními ústavami aj.

Charakteristické vlastnosti družstev:

- Vlastní kapitál družstev tvoří podíly družstevníků a akumulované zisky z přebytku hospodaření.
- Úvěrová družstva nesmějí vykonávat riskantní a spekulativní obchody.
- V pasivních obchodech přicházejí v úvahu všechny druhy peněžních vkladů. Jejich struktura kolísá mezi skladbou stejných operací obchodních bank a spořitelen, tzn. proti obchodním bankám mají větší podíl úspor a proti spořitelnám krátkodobé peněžní vklady.
- V aktivních obchodech se vzhledem k druhu klientely vyskytují téměř všechny druhy bankovních úvěrů: směnečné, kontokorentní, hypotekární, spotřební půjčky ad. V posledním období vzrůstá v aktivních obchodech podíl střednědobých půjček.
- Působnost úvěrových družstev je většinou omezena na menší územní celek nebo na určitý druh zakladatelů.
- Družstva mohou přijímat vklady i od nečlenů, avšak aktivní obchody smějí provozovat pouze se svými členy. Z tohoto pravidla se připouští výjimka v případech, kdy družstvo disponuje přebytkem peněžních zdrojů.⁹

Hypotekární banky

Hypotekární banky jsou specializované finanční ústavy, které se zaměřují na poskytování dlouhodobých půjček zajištěných nemovitým majetkem. Často bývají také označovány jako reálné ústavy, patří k nejstarším druhů bank. Původně tyto banky vznikaly za účelem ochrany před lichvou, jako zástava fungovaly především pozemky, později také domy a stavební parcely. Zejména po II. světové válce zaznamenaly tyto banky velký rozvoj, úvěry byly využívány k obnově rozbořených domů.

Hypotekární banky představují formu institucionalizovaného hypotekárního úvěru a představují v řadě zemí důležitou součást národní bankovní soustavy. V těchto zemích existují díky rozmanitosti nemovitostních zástav různé druhy hypotekárních ústavů, např.: hypotekární banka, pozemková banka, meliorační banka, železniční banka, lodní hypotekární banka ad.

⁹ POLIDAR, Vojtěch. *Management bank a bankovních obchodů*. 2. upr. vyd. Praha : Ekopress, 1999. s. 32

Oblast působení hypotekárních bank se postupně rozšiřovala, dnes poskytují své služby jak občanům tak i právnickým osobám a státu. Z hlediska získávání peněžních prostředků převládají dva typy hypotekárních bank:

- vkladové;
- emitující zástavní listy a obligace – dnes převažuje tento typ.

Splátkové banky

Splátkové banky jsou nejmladším druhem bank, zaměřují se hlavně na poskytování spotřebních půjček obyvatelstvu, popřípadě i malé půjčky na splátkovém principu drobným podnikatelům. Vznik těchto bank se příkládá potřebě vysokého odbytu po zavedení masové výroby, hlavní orientace je tedy na spotřebitele. Z hlediska vzniku a techniky úvěru se dělí na:

- Splátkové banky závislé na maloobchodu – založené maloobchodníky, kteří si v nich ukládali své přebytky a používali je na spotřební úvěry pro zvýšení svého obratu.
- Splátkové banky závislé na průmyslu – banky založené jedním nebo více podniky stejného oboru, používají vlastní vložené přebytky, vklady zaměstnanců podniku nebo zdroje z peněžního a kapitálového trhu. Poskytuje spotřební úvěry pro zvýšení svého odbytu.
- Splátkové banky založené z podnětu bank – banky vyčlenily svou specializovanou část spolu s agendou do samostatného nezávislého ústavu. Tento druh splátkových bank je dnes nejvíce obvyklý.

Splátkové banky se vyvinuly jako specializovaný druh banky jen v některých zemích. Postupem času u nich docházelo k rozšíření licence na všechny bankovní obchody. Díky tomu již většinou nejsou uváděné samostatně v bankovních statistikách.

Investiční banky

Investiční banky se soustřeďují na nákup dlouhodobých vkladů, emitování dluhopisů a poskytování středně- a dlouhodobých půjček, především podnikům. Tyto banky začaly vznikat ve druhé polovině 19. století, kdy vznikala potřeba velkých investic do průmyslových podniků. V národních bankovních soustavách nemají investiční banky,

až na výjimky, prvořadý význam, neboť středně- a dlouhodobé půjčky poskytují také obchodní banky.

Banky se speciálními funkcemi

Mezi banky se speciálními funkcemi se zařazují všechny banky, které nelze zařadit do některé z výše uvedených kategorií. Tyto banky provozují zvláštní bankovní obchody, vznikají na základě zvláštního zákona nebo nižší právní normy. Jejich úkolem je podpora některé speciální oblasti úvěru, např. financování exportu, podpora malých podniků aj. Poskytují tedy takové služby, které nejsou pro ostatní banky výhodné, nebo jsou nad jejich možnosti. Část těchto bank funguje jako veřejnoprávní subjekty s napojením na státní rozpočet, část jako soukromoprávní ústavy s běžným opatřováním peněžních prostředků na finančních trzích. Jejich podíl v jednotlivých národních bankovních soustavách má vzrůstající tendenci. Hlavní období jejich vzniku bylo po II. světové válce, hlavní důvody jejich vzniku jsou následující:

- podpora obnovy;
- podpora exportu;
- podpora malých podniků;
- rozvojová pomoc;
- podpora zemědělství;
- podpora ekologie;
- podpora ručení;
- pomoc při obnově likvidity;
- ozdravení bankovních aktiv.¹⁰

Po splnění účelu svého vzniku mohou tyto banky zaniknout, často se však změny nebo rozšíří na pomoc v jiném sektoru.

¹⁰ POLIDAR, Vojtěch. *Management bank a bankovních obchodů*. 2. upr. vyd. Praha : Ekopress, 1999. s. 41

1.3 Struktura bankovní soustavy ČR

Bankovní soustavu České republiky tvoří všechny druhy bank na území českého státu a jejich vzájemné vztahy. Až do 2. 1. 1990 v České republice fungoval jednoúrovňový bankovní systém s výrazným monopolem Státní banky československé (SBČS). Nevýhodou tohoto systému je obecně obtížná regulace inflace, pokud monobanka potřebuje prostředky, hradí je z emise peněz. Nyní je bankovní soustava v ČR dvouúrovňová:

1. Centrální banka – je ústřední bankou státu. Její funkci zastává Česká národní banka (ČNB).
2. Komerční banky – ostatní banky a finanční ústavy, nakupují peníze od klientů, prodávají úvěry.

Česká národní banka je centrální bankou české republiky a orgánem vykonávajícím dohled nad finančním trhem. Jejím hlavním cílem je péče o cenovou stabilitu – vytvoření nízkoinflačního prostředí v ekonomice. ČNB určuje měnovou politiku, vydává bankovky a mince, řídí peněžní oběh, platební styk a zúčtování bank, vykonává dohled nad bankovním sektorem, kapitálovým trhem, pojišťovnictvím, penzijním připojištěním, družstevními záložnami, institucemi elektronických peněz a devizový dohled. Jako ústřední banka poskytuje ČNB bankovní služby pro stát a veřejný sektor a vede účty organizacím napojeným na státní rozpočet. Na základě pověření Ministerstva financí provádí operace spojené se státními cennými papíry.¹¹

Pokud tím není dotčen její hlavní cíl, Česká národní banka podporuje obecnou hospodářskou politiku vlády vedoucí k udržitelnému hospodářskému růstu a jedná v souladu se zásadou otevřeného tržního hospodářství.

Česká národní banka při plnění svých úkolů spolupracuje s ústředními bankami jiných států, orgány dohledu nad finančními trhy jiných států a s mezinárodními finančními organizacemi a mezinárodními organizacemi zabývajícími se dohledem nad finančními trhy.¹²

¹¹ Česká národní banka [online]. c2003-2009 [cit. 2009-02-15]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/>.

¹² Zákon č. 6 / 1993 Sb., o České národní bance

Komerční banky musí pro působení na českém trhu získat od ČNB bankovní licenci, jejímž předpokladem je základní kapitál v minimální výši 500 mil. Kč, kvalitní podnikatelský záměr a schopné odborné vedení. Dle druhu nabízených služeb je můžeme rozdělit na:

- Univerzální – banky, které nabízejí všechny bankovní služby.
- Specializované – poskytují pouze některé bankovní služby, jejich specializace může být patrná již z názvu, např. Českomoravská stavební spořitelna.

Činnost bank spočívá v tom, že peníze prodávají za vyšší cenu než nakupují - úrok, který banka poskytne z vkladu je menší než úroky, které vybírá od svých dlužníků.

Bankami se rozumějí právnické osoby se sídlem v České republice, založené jako akciová společnost, které:

- přijímají vklady od veřejnosti;
- poskytují úvěry;

a které k výkonu činností mají bankovní licenci. Banka může, kromě činností uvedených výše, vykonávat tyto další činnosti, má-li je povoleny v jí udělené licenci:

- investování do cenných papírů na vlastní účet;
- finanční pronájem (finanční leasing);
- platební styk a zúčtování;
- vydávání a správu platebních prostředků, například platebních karet a cestovních šeků;
- poskytování záruk;
- otvírání akreditivů;
- obstarávání inkasa;
- poskytování investičních služeb podle zvláštního právního předpisu s tím, že se v licenci uvede, které hlavní investiční služby a činnosti a doplňkové investiční služby je banka oprávněna poskytovat a ve vztahu ke kterým investičním nástrojům podle zvláštního právního předpisu;
- finanční makléřství;
- výkon funkce deponitáře;

- směnárenskou činnost;
- poskytování bankovních informací;
- obchodování na vlastní účet nebo na účet klienta s devizovými hodnotami a se zlatem;
- pronájem bezpečnostních schránek;
- činnosti, které přímo souvisejí s činnostmi uvedenými výše.¹³

1.4 Banky v ČR

Obchodní banky

Před II. světovou válkou působilo v ČR 23 akciových obchodních bank, 16 bank provozovaných jako společnosti s ručením omezeným a asi 80 bankovních domů. Obchodní banky měly univerzální charakter.¹⁴ V důsledku centralizačního procesu v období okupace a následného přijímání sovětského systému příkazního plánování všechny prakticky zanikly – existovala pouze monopolizovaná Státní banka československá. Výjimkou bylo založení Československé obchodní banky roku 1965, která se specializovala na platební styk se zahraničím. Po revoluci v roce 1989 byla Státní banka československá rozdělena na ústřední a 2 obchodní banky, následovalo rychlé zakládání dalších obchodních bank. V roce 1996 působilo v ČR 36 obchodních bank a poboček zahraničních obchodních bank.

Spořitelny

Charakteristika spořitelen je obsahem druhé kapitoly.

Úvěrová družstva

V ČR zaznamenala úvěrová družstva velký rozvoj. O to se zasloužily především pobočky vídeňských a německých bank, které nevycházely vstříc drobným podnikatelům žádajícím o úvěr. Družstva u nás působila pod názvem záložny nebo kempeličky. Soustředovaly se především na venkov a na české rolníky. Cílem bylo vymanit zemědělce z vlivu lichvářů a využít vložené peníze k financování zemědělských průmyslových podniků, které měly zajistit odbyt rolníkům. V r. 1936 působilo na území ČSR 3 136 občanských

¹³ Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách

¹⁴ POLIDAR, Vojtěch. *Management bank a bankovních obchodů*. 2. upr. vyd. Praha : Ekopress, 1999. s. 26

a živnostenských záložn a v českých zemích 4 376 venkovských úvěrových společností s 693 tisíci členy.¹⁵ V důsledku kolektivizace malých výrobců, zemědělců a obchodníků v 50. letech minulého století zanikla hospodářská základna pro úvěrové družstevnictví. Stávající úvěrová družstva byla začleněna pod spořitelny. Po pádu komunismu (po přijetí příslušných zákonů z roku 1995) byla družstva opět zakládána, znovu ze stejného důvodu – zajistit drobné úvěry.

Hypotekární banky

Hypotekární ústavy v ČR se lišily od zahraničních vzorů, vznikaly pod vlivem autonomistického Rakousko-Uherska a rostoucího národního uvědomění. Kvůli tomu u nás byla rozhodující veřejně právní forma zemských a hypotekárních ústavů. Během okupace byly zemské ústavy komunální a hypotekární sloučeny, po nástupu komunismu v r. 1948 zanikly v souvislosti se založením Investiční banky. Po roce 1995 se začínají hypotekární banky opět objevovat na našem trhu. Jejich rozvoj se opírá zejména o rozšiřování bankovních licencí obchodních bank a také o vznik hypotekárních bank.

Splátkové banky

V ČR dříve tyto banky vůbec nevznikly, dnes tento obor zažívá velký boom. Spotřební úvěry nabízejí jak obchodní banky, tak specializované společnosti. Řada z nich nezkoumá bonitu zákazníka, jsou ochotni půjčit takřka každému. Z toho plynou problémy některých klientů splácet takové úvěry, na straně bank pak zvýšené náklady na vymáhání popř. exekuce majetku. Tyto problémy některých lidí v ČR jsou zapříčiněny nezkušeností, pramenící z absence nabídky spotřebních úvěrů v minulosti.

Investiční banky

V České republice v minulosti tento typ bank vůbec nevznikl. V době komunismu byla založena Investiční banka, která se soustřeďovala na dlouhodobé úvěry, po pádu komunismu byla přeměněna na obchodní banku. Zpočátku v jejím působení převládal charakter investiční banky, po spojení s Poštovní bankou a vzniku Investiční a poštovní banky začal převládat charakter obchodních bank.

¹⁵ POLIDAR, Vojtěch. *Management bank a bankovních obchodů*. 2. upr. vyd. Praha : Ekopress, 1999. s. 33

Banky se speciálními funkcemi

V ČR vznikla potřeba bank se speciálními funkcemi až po pádu komunismu, je spojena s přechodem k tržnímu hospodářství. V roce 1992 byla založena Českomoravská záruční a rozvojová banka se zaměřením na podporu malých a středních podniků. Finanční zdroje vyčleňovala vláda, Fond národního majetku a částečně zdroje zahraničních institucí. Další založenou bankou byla Česká exportní banka. Tato banka poskytuje zvýhodněné úvěry na financování exportu, zejména na vývoz investičních celků. Významnou úlohu u nás měla, dnes již neexistující, Konsolidační banka Praha, s.p.ú., se zaměřením na správu pohledávek vyjmutých z bilancí obchodních bank. Od 1.9.2001 byla, dle zákona 239/2001 Sb., jejím nástupcem Česká konsolidační agentura, která byla zrušena 31.12.2007.

2 Charakteristika spořitelny v klasickém pojetí

Spořitelny představují starší článek bankovní soustavy. Jde o podniky, které provozují všechny druhy bankovních obchodů s tím, že v pasivních operacích věnují zvláštní pozornost soustřeďování úspor obyvatelstva a v aktivních obchodech zauímají největší význam dlouhodobé půjčky obyvatelstvu, samosprávným celkům a státu.¹⁶

Spořitelny patří mezi nejstarší a nejrozšířenější specializované banky. Specializují se převážně na sběr vkladů od obyvatelstva. V aktivních obchodech převažují úvěry poskytované jiným bankám či finančním institucím, nabízejí však i všechny typy neutrálních obchodů.¹⁷

2.1 Vznik spořitelien

Vznik spořitelien souvisel s reformistickými úvahami založit peněžní ústav, který by poskytoval možnosti chudším vrstvám obyvatelstva spořit si bezpečně drobné peněžní obnosy, obdržet úrok a mít v peněžním ústavu pohotovou rezervu.

První spořitelny vznikaly v Anglii a Německu již ve druhé polovině 18. století, zpočátku neměly pevnou organizaci ani přesně upravené činnosti. Následkem růstu počtu těchto peněžních ústavů se v dalším vývoji zřizovaly již spořitelny, které měly stálejší organizaci a správu, přijímaly úročené úsporné vklady jednotnou technikou a postupně začaly rozvíjet další aktivní peněžní obchody. Organizaci a činnosti spořitelien bylo nutné upravit zákonem.

Všeobecná zákonná úprava spořitelien se datuje ve Francii od r. 1835, v Prusku od r. 1838, v Rakousku od r. 1844 atd. Spořitelny dostaly pevnější základ pro organizaci, byl jim vymezen okruh a zaměření bankovní činnosti a uděleny některé výsady. Zároveň byly podrobeny doзору samosprávných celků a státu.

Styk obyvatelstva s peněžním ústavem, úročení vkladů a diverzifikované formy spoření byly tehdy něčím novým. Obchodní banky neměly o tyto komitenty dostatečný zájem, neboť jednotlivé vklady byly nepatrné, nestabilní a jejich provozování nevýnosné. Tím vznikala příznivá situace, aby uvedenou mezeru vyplnil speciální spořitelní ústav. Samosprávné celky a stát záhy poznaly výhodu spořitelien, v nichž se soustřeďovaly sice

¹⁶ POLIDAR, Vojtěch. *Management bank a bankovních obchodů*. 2. upr. vyd. Praha : Ekopress, 1999. s. 27

¹⁷ ŠENKÝŘOVÁ, Bohuslava. *Bankovníctví I.*. 1. vyd. Praha : Grada, 1997. s. 72

nepatrné jednotlivé peněžní úspory, které však ve svém celku představovaly finanční zdroj pro komunální půjčky. Z tohoto důvodu přešla zakladatelská iniciativa na města, okresy, obce a stát.

2.2 Finanční operace

Naprosto základním hlediskem členění bankovních obchodů je jejich odraz v bilanci banky, proto se finanční operace dělí na pasivní a aktivní.

Pasivní operace

Protože se spořitelny dříve než ostatní banky soustředily na drobné úspory, podchytily rozhodující masu dlouhodobých vkladů obyvatelstva. Úspory hrají v pasivních operacích spořitelen hlavní úlohu. Z hlediska techniky převládají vkladní knížky, termínované vklady a vkladové listy. U spořitelen si začaly ukládat své volné zůstatky hospodaření rovněž samosprávné orgány, komunální a místní podniky, u spořitelen se deponují prostředky nezletilců, opatrovníků, veřejných fondů, nadací a korporací, soudní depozita apod.¹⁸

Aktivní operace

Zvláštnosti spořitelen se projevují také v jejich aktivních obchodech. Mobilizace stabilnějších úsporných vkladů jim umožnila umísťovat vklady do dlouhodobých komunálních půjček sloužících k financování místní infrastruktury, rozvoje místního hospodářství a do státních dluhopisů. Spořitelny se zaměřily na úvěrování bytové výstavby a na střední a malé průmyslové úvěry zajišťované hypotékami. Rovněž se rozvinulo poskytování střednědobých spotřebních půjček.¹⁹

2.3 Soustava spořitelen

Přestože spořitelny mají podstatné znaky ve své organizaci a činnosti společné, lze hovořit o druzích a soustavě spořitelen:

- *Komunální spořitelny* (místní, městské, obecní apod.) vznikaly jako lokální ústavy z podnětu samosprávného celku, který poskytuje spořitelně vlastní kapitál a vykonává nad spořitelnou dozor.

¹⁸ POLIDAR, Vojtěch. *Management bank a bankovních obchodů*. 2. upr. vyd. Praha : Ekopress, 1999. s. 28

¹⁹ POLIDAR, Vojtěch. *Management bank a bankovních obchodů*. 2. upr. vyd. Praha : Ekopress, 1999. s. 28

- *Státní spořitelna* vyvíjí svou činnost na území celého státu. Síť poboček buduje samostatně, a často v součinnosti s ústřední bankou a poštovních úřadů. Vzniká zpravidla centralizací místních spořitelen do spořitelny s celostátní působností.
- *Poštovní spořitelna* se opírá o rozvětvenou síť poštovních úřadů, která umožňuje především rychlý platební styk. Provedení platby předpokládá běžný účet a tím je dán současně základ k rozvinutí dodatkových služeb, úvěrů pro drobnou klientelu a spořitelní agendy.
- *Zaměstnanecké spořitelny* jsou ústavy omezené na okruh vkladatelů určité profese nebo společného zájmu. Zákony v některých zemích umožňují jejich vznik, jestliže se o tom dohodne stanovený počet zakladatelů. Většinou však mají charakter peněžního a úvěrového družstva.

2.4 Vznik žirocentrál

Spořitelny se zpočátku vyvíjely v jednotlivých územních celcích zcela samostatně. Postupem času se ukazovaly nevýhody takového stavu, neboť některé spořitelny měly přebytek vkladů a jiné jejich nedostatek. Neexistovala instituce, která by usnadňovala platební styk mezi různými spořitelny a bankami. Jednotlivé spořitelny tedy musely udržovat na běžných účtech u ostatních spořitelen a bank relativně velký podíl vkladů.

Tyto nedostatky překonávala spořitelní soustava dvojitým způsobem:

- větší spořitelny byly pověřeny úlohou úvěrové a zúčtovací ústředny
- k tomuto účely byly založeny samostatné ústavy – spořitelní žirocentrály.

Úkolem žirocentrály spořitelen je:

- vést účty spořitelen a racionalizovat jejich platební a zúčtovací styk s ostatními spořitelny a bankami;
- přijímat dobrovolné vklady od spořitelen;
- přijímat povinné vklady od spořitelen soustředěvané ke kolektivnímu zajištění likvidity spořitelní soustavy jako celku;
- poskytovat krátkodobé úvěry spořitelnám, které mají přechodně nedostatek vkladů;
- umožnit poskytování (přímo či zprostředkovaně) větších úvěrů vyšším samosprávným celkům, případně jiným komitentům, a tím překonávat omezené zdrojové možnosti jednotlivých spořitelen;

- emitovat vlastní cenné papíry, které nemohou vydávat jednotlivé spořitelny, a tak obstarávat spořitelní soustavě další zdroje;
- podílet se na kapitálu jiných bank za účelem spolupráce.²⁰

Žirocentrály se postupně přeměnily na banky provozující všechny druhy bankovních obchodů a dnes to jsou samostatné a velké banky. Řada z nich zaujímá významné postavení a řadí se mezi největší banky na světě.

2.5 Stavební spořitelna

Stavební spořitelna představuje samostatný typ spořitelny. Zřizování a činnost stavebních spořitelen jsou upravovány samostatnými zákony – zákon o stavebních spořitelkách, případně samostatná hlava v zákonu o bankách, zákon o stavebním spoření aj. Tyto spořitelny soustřeďují účelové úspory na řešení bytových potřeb občanů, které jsou státem různě podporovány.

V aktivních obchodech stavebních spořitelen figurují specifickými způsoby podmíněné výhodné úvěry na bytové potřeby. Klient uzavírá s danou spořitelnou smlouvu zahrnující dva bankovní produkty – spoření a úvěr. Přečhodný přebytek zdrojů umísťují stavební spořitelny do jiných a snadno likvidních aktiv. Přečhodný nedostatek zdrojů si opatřují na finančním trhu půjčkami od jiných bank, zpravidla od státních spořitelen.

Stavební spořitelny jsou v některých statistikách zahrnovány mezi banky se speciálními funkcemi (zvláštní banky), v některých statistikách figurují jako součást systému spořitelen a někdy také jako samostatný druh banky.

²⁰ POLIDAR, Vojtěch. *Management bank a bankovních obchodů*. 2. upr. vyd. Praha : Ekopress, 1999. s. 29

3 Počátek přeměny spořitelen na obchodní banky

S požadavky na přeměnu spořitelen, resp. na zrušení omezení aktivních obchodů, se můžeme setkat již krátce po založení prvních ústavů. Proto se v této kapitole zabýváme stručným historickým vývojem spořitelen na našem území.

3.1 Stručný přehled historie do roku 1945

Počátkem roku 1822 počala pražská aristokratická společnost uvažovat o založení spořitelny v metropoli Českého království. Hlavním propagátorem byl lékárník Karel Helly, který pro svou ideu získal městského hejtmána Josefa šlechtice z Hochu. Při své pražské návštěvě se i císař František I. vyjádřil o této myšlence velmi uznale, dokonce přispěl částkou 2 000 zlatých k vytvoření základního fondu. Počátkem roku 1825 dosáhl základní fond potřebné výše 12 000 zlatých. Dne 12. února 1825, symbolicky v den císařových narozenin, byly schváleny stanovy Schraňovací pokladnice pro hlavní město Prahu a pro Čechy. Ústav měl sloužit zejména chudším a středním vrstvám, zaměřoval se na hypotekární zápůjčky jištěné nemovitostmi v Praze a jejím okolí a na alokaci peněz do bonitních cenných papírů. 19. března 1825 byl na prvním zasedání zakladatelů změněn název na Spořitelnu Českou a byl zvolen první výbor. Členové výboru byli vždy vybíráni ze společenské elity, čímž byla posílena vážnost ústavu v očích veřejnosti.

26. září 1844 byl vydán dvorní dekret, který byl více než 70 let v platnosti jako rakouský spořitelní regulativ. Tímto regulativem byla omezena na minimum jak aktivní činnost spořitelen, tak i jejich nakládání s přebytkem. Spořitelny se v aktivních obchodech zaměřovaly především na hypotekární zápůjčky, zálohy na rakouské státní papíry nebo akcie rakouské Národní banky. Operace se ziskem byly omezeny kvůli ochraně spořitelen před riziky. Zisk sloužil především k vytvoření a stálému rozšiřování rezervního fondu a k finanční podpoře místních všeobecně prospěšných účelů – např. ke stavbě škol či nemocnic.

V roce 1858 byla založena první občanská záložna v Čechách ve Vlašimi. Občanské záložny se zaměřovaly na poskytování krátkodobých provozních úvěrů zejména drobným živnostníkům, ale přijímaly od nich i vklady. Tyto ústavy vznikaly kvůli omezení aktivních obchodů spořitelen, obchodní banky se soustřeďovaly na větší klienty.

V roce 1875 byla založena Městská spořitelna Pražská, kterou někteří považovali za první ryze českou spořitelnu. V určitých společenských kruzích totiž bylo Spořitelně České

vytýkáno údajné němectví. I když byla ale založena lidmi, kteří většinou neznali ani slova česky, byla skutečně česká.

V roce 1889 byla založena spořitelna pro stáří. Princip spočíval v ukládání vkladů na zvláštní vkladní knížky, ze kterých nebylo možné vybírat před dovršením 55. roku věku. Tyto vkladní knížky byly výhodněji úročené. Rozdíl mezi běžnou a zvýhodněnou úrokovou sazbou kryla ze svých prostředků Spořitelna Česká. Jako první začala též poskytovat prémiování vkladů. Svých klientů si spořitelna od počátku přirozeně velmi považovala a hledala cesty, jak jejich počet stabilizovat a zvyšovat. Pro své dlouholeté vkladatele, kteří měli pevný roční příjem, a pro jejich přímé příbuzné zavedla později vyšší úročení tím, že jim ke každému úroku přičetla prémii v závislosti na výši vkladů.²¹

Tabulka č. 1: Vývoj počtu spořitelen ve 2. polovině 19. století

ROK	ČECHY			MORAVA		
	české	německé	celkem	české	německé	celkem
1850	-	1	1	-	-	-
1860	2	12	14	-	5	5
1870	23	30	53	4	13	17
1880	29	56	85	13	26	39

Zdroj: PLECHÁČEK, Ivo. *K dějinám spořitelnictví v Československu*. 1. vyd. Praha: Česká státní spořitelna, 1983. s. 8

Počátkem 20. století začaly všechny spořitelny vyvíjet intenzivní tlak, aby jim kromě přijímání vkladů na vkladní knížky bylo povoleno vést běžné účty. Do spořitelen si klienti již neukládali pouze malé částky, ale začaly do nich přicházet i značné peněžní sumy. Vkladatelé tak měli zájem nejen na zhodnocení vkladů, ale také na jejich operativním využití. Tyto požadavky se odrazily i v úrokové politice spořitelen, vkladní knížky a běžné účty byly úročeny různými úroky. Nově byla také zaváděna všeobecná převoditelnost vkladů. Klient si tak mohl vybrat peníze z vkladní knížky i v jiném ústavu, než ve kterém byla založena.

²¹ KLAPAL, Jaroslav, KOUBA, Ivan. *Ve znamení jistoty: Česká spořitelna - 170 let tradice*. 1. vyd. Praha - Pacov: NUGA, 1995. s. 12

Po vzniku Československé republiky v roce 1918 nastaly v oblasti bankovníctví změny především organizační. Základní principy bankovního systému, převzaté z Rakouska-Uherska, zpočátku doznaly jen menší úpravy. V roce 1919 byl schválen zákon o měnové reformě, kterým byla zavedena vlastní měna. S úkolem vydávat české státopvky a provádět měnovou politiku byl založen prozatímní cedulový ústav Bankovní úřad při ministerstvu financí. V roce 1925 byla zřízena Národní banka československá, která zahájila svou činnost v roce 1926.

Léta dvacátá jsou často označována jako zlatá éra českých spořitelen a záložen, které se velmi ochotně a nadšeně účastnily budování nového státu. Díky úpisům válečných půjček však utrpěly veliké ztráty, s kterými se vyrovnávaly do poloviny 20. let. Spořitelny se podílely na odstranění bytové nouze, neboť za války se stavět vůbec nemohlo. Spořitelny poskytly dohromady 60 % hodnoty úvěrů na bytovou výstavbu o celkovém objemu 3 miliard Kč. Zaměřovaly se také na poskytování poměrně nízko úročených úvěrů zemědělcům a živnostníkům, větší ústavy poskytovaly tyto úvěry také stavebníkům, obcím a městům. Právní předchůdci spořitelny se významnou měrou podílely na vytváření moderního bankovníctví na Slovensku a Podkarpatské Rusi. Tato zlatá éra skončila rokem 1929 – počátkem světové hospodářské krize.

Období postupné okupace Československa (1938-1939) - jeho rozpadu a okupace Německem, Maďarskem a Polskem - a zejména období války (1939-1945) znamenala prudké zásahy do struktury bankovní soustavy, do struktury jejích aktivních obchodů, do struktury jejího vlastnictví a ovládnutí bankovních koncernů a tím i do rozsahu podstupovaných bankovních rizik. Stručně shrnuto, došlo k vytlačení aktivity čs. bank ze zabraného pohraničí a předání jejich poboček na tomto území německým velkobankám (mezi něž řadím i vídeňský Creditanstalt), maďarským bankám a na území Těšínska polskému Bank Handlowy.²²

Násilným odtržením pohraničních oblastí byly nejvíce postiženy české družstevní záložny, neboť většina ostatních ústavů byla již dříve v rukou Němců. V roce 1938 nacisté jmenovali zvláštního komisaře pro správu těchto českých peněžních ústavů. Jednání s tímto komisařem však nepřinesla žádoucí výsledky a v roce 1939 byla veškerá česká družstva připojena k německým družstevním svazům.

²² TUČEK, Miroslav. Znárodnění českých bank. 60. výročí první vlny znárodnění v Československu [online]. 2005 [cit. 2009-03-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.cdk.cz/konference/znarodnovani/miroslav-tucek/>>.

Po vyhlášení tzv. protektorátu se veškerá činnost nacistů zaměřila především na úpravy české ekonomiky a s tím související změny v organizaci českého hospodářství, které by plně podporovaly přípravy Německa na vedení útočné války. Německá organizace peněžnictví spočívala v podřízení všech ústavů jednotnému ústředí a vybudování jednotného dohledu na všechny úvěrní ústavy. Kvůli tomu byl založen Ústřední svaz peněžnictví pro Čechy a Moravu. Členství v tomto svazu bylo povinné a výlučné, což zajistilo spolehlivý dohled na veškerou činnost těchto ústavů a také jejich řízení podle potřeb nacistického válečného hospodářství. Nacistický tlak vyvrcholil v roce 1942 vytvořením protektorátního ministerstva hospodářství, do jehož působnosti přešly i záležitosti měny a peněžnictví. Cílem tohoto ministerstva se stalo přizpůsobení českého peněžnictví poměrům v Německu, kde v jednom městě působil pouze jeden peněžní ústav. K systematické restrikci peněžních ústavů se přikročilo na území celého protektorátu, k největšímu sloučení došlo v Praze. Již v roce 1941 převzala Městská spořitelna pražská Městskou spořitelnu na Královských Vinohradech. V roce 1943 s ní byly sloučeny další ústavy – Spořitelna česká a 4 okresní záložny hospodářské. Tímto sloučením vznikl nový ústav s názvem Spořitelna pražská.

Definitivní přeměna České spořitelny na obchodní banku proběhla po sametové revoluci na základě změny zákona o bankách. Tato etapa je popsána v následující kapitole.

4 Česká spořitelna - vývoj po r. 1945, změny 1950, 1968, 1990

Po druhé světové válce prošla Česká spořitelna, resp. celý bankovní sektor, několika zásadními změnami. Jednotlivé etapy těchto změn jsou popsány v následujících podkapitolách.

4.1 Vývoj po roce 1945

Poválečná léta s sebou v politickém a ekonomickém kontextu nesla řadu závažných změn. Zejména komunisté si velmi dobře uvědomovali, že peněžnictví je stěžejním odvětvím ekonomiky, a chtějí-li ji ovládnout, musí v první řadě dostat pod kontrolu tento sektor. Hlavní nápor se pochopitelně zaměřil na velké obchodní banky, jejichž znárodnění, stejně jako klíčového průmyslu, předpokládal již Košický vládní program. Spořitelny, záložny, okresní záložny hospodářské a kempeličky zůstaly zdánlivě prozatím mimo zájem nově se formující moci.²³ Tyto ústavy tzv. lidového peněžnictví se po válce soustřeďovaly především na výstavbu sítě na území bývalých Sudet, které bylo postupně opět osídlováno českými obyvateli.

V roce 1945 byla ustavena Československá spořitelní rada, jejímž cílem bylo sdružovat české a slovenské spořitelny a podporovat jejich zájmy. Kvůli vzájemné nedůvěře českých a slovenských spořitelen se činnost této rady nikdy plně nerozvinula. Mnohem agilněji vystupoval Svaz okresních záložen hospodářských, kterému se ihned po skončení války podařilo znovuustavit okresní záložnu hospodářskou v Lounech. Také usiloval o obnovení samostatnosti 12 záložen, které byly během okupace sloučeny se spořitelny. Toho se však již nepodařilo dosáhnout.

Nová etapa zájmu o lidové peněžnictví začala v roce 1946 po nástupu Gottwaldovy vlády. Cílem této vlády se stalo odstranění roztržičnosti, tehdy se však ještě nejednalo o úplné sjednocení všech ústavů. Prozatím mělo být lidové peněžnictví organizováno do dvou větví, v jedné záložny a v druhé spořitelny. Díky nedostatečné politické moci se tyto změny Komunistické straně Československa nepodařilo prosadit.

Prudký zlom nastal po únorovém převratu v roce 1948. Zákonem o organizaci peněžnictví, přijatým 20. července 1948, došlo k radikálnímu omezení bankovních produktů. Všechny

²³ KLAPAL, Jaroslav, KOUBA, Ivan. *Ve znamení jistoty : Česká spořitelna - 170 let tradice*. 1. vyd. Praha - Pacov : NUGA, 1995. s. 67

peněžní ústavy působící v témže místě byly sloučeny do ústavu jednoho. Od srpna 1948 tak působily v Československu tyto ústavy:

- okresní spořitelny a záložny ve městech se sídlem okresního soudu;
- spořitelny a záložny v ostatních městech okresu;
- záložny – kampeličky na vesnicích.²⁴

Stejným způsobem byly zorganizovány i spořitelny a záložny ve velkých městech, které se podle původních plánů měly stát pobočkami Investiční banky. Členové představenstva a dozorčí rady byli voleni z jedné poloviny příslušným národním výborem, druhá polovina byla volena valnou hromadou. Takto získaný vliv byl pro KSČ velmi důležitý z hlediska využití vkladů pro rozvoj plánovaného národního hospodářství.

4.2 Změny po roce 1950

V roce 1953 se pod záminkou rozvoje plánovaného národního hospodářství podařilo podřídit poslední pozůstatky družstevního peněžnictví státnímu dozoru. Zákonem č. 84 / 1952 Sb., o organizaci peněžnictví, byla ustavena nová peněžní a úvěrová soustava. Tuto soustavu tvořily bez výjimky pouze státní peněžní ústavy. Byly vytvořeny pouze tři druhy peněžních ústavů:

- Státní banka československá - jako banka emisní a pro obchod s cizinou;
- Investiční banka - pro financování investic a poskytování dlouhodobých úvěrů;
- soustava státních spořitelen - pro sběr peněžních úspor obyvatelstva. V určité omezené míře také pro poskytování některých druhů půjček.

Dřívější samospráva byla vystřídána striktním dozorem státu a byly provedeny rozsáhlé organizační úpravy. Okresní spořitelny a záložny i Spořitelna a záložna v Praze a v Brně se změnila na státní spořitelny. Spořitelny a záložny (kampeličky) byly spojeny se státní spořitelnou v sídle příslušného okresu, staly se tak jejími pobočkami.

Činnost státních spořitelen byla řízena a kontrolována ministerstvem financí, které k tomuto účelu vytvořilo v centru Hlavní správu státních spořitelen, v krajích pak správy krajské. V každém obvodu nebo okrese působící státní spořitelna měla právní subjektivitu. V roce 1960 se, díky zavedení nového krajského zřízení, snížil počet krajů a tím

²⁴ PLECHÁČEK, Ivo. *K dějinám spořitelnictví v Československu*. 1. vyd. Praha : Česká státní spořitelna, 1983. s. 32

i krajských správ a ústředních státních spořitelen. V tom samém roce se státní spořitelna přeměnila z příspěvkové organizace, která veškeré své přebytky odváděla do státního rozpočtu a jejíž potřeby byly z rozpočtu opětovně hrazeny, na organizaci hospodářskou. V roce 1967 byl vydán zákon č. 72, podle kterého se sloučily všechny státní spořitelny v jediný peněžní ústav.

4.3 Změny od roku 1968

Počátek roku 1968 byl ve znamení rýsujiících se reforem a snahy alespoň o částečnou demokratizaci Československa. Jednalo se o období Pražského jara, které začalo 5. ledna nástupem Alexandra Dubčeka do funkce prvního tajemníka ÚV KSČ. Toto období pokračovalo až do noci z 20. na 21. srpna téhož roku. Vojáci Varšavské smlouvy, v čele s vojáky Sovětského svazu, vstoupili do Československa, aby zastavili započaté reformy. Tím začalo další období naší republiky – období normalizace.

V roce 1968 byla ČSSR rozdělena a uspořádána federativně. V důsledku toho, zákonem č. 163 / 1968 Sb., byla spořitelna rozdělena na dva samostatné ústavy – Českou státní spořitelnu a Slovenskou státní spořitelnu. Tímto rozdělením se změnila i organizační struktura České státní spořitelny. Tvořilo ji generální ředitelství v Praze, krajské a okresní pobočky, které dále zřizovaly pobočky místní, jednatelství a poštovní jednatelství. V tomto roce také začíná testování prvního automatizovaného provozu v oblastní pobočce na Praze 6, který byl postupně rozšiřován na území celé Prahy i ostatních krajů republiky.

V důsledku již zmíněné normalizace byla celá 70. a první polovina 80. let naprosto bez přítomnosti podnikatelské iniciativy. Hlavním úkolem České státní spořitelny bylo i nadále sbírat maximální množství vkladů, které pak byly využívány pro financování socialistického budování. Stoupající míra úspor byla prezentována jako důkaz stoupající životní úrovně obyvatel.

V té době byla v ČSSR klesající míra porodnosti. Česká státní spořitelna byla pověřena realizací některých opatření pro její podporu. Jednalo se o zvýhodněné půjčky pro investiční bytovou výstavbu, která byla dotována státem a poskytování novomanželských půjček. Tato opatření působila ve své době velmi líbivě.

V roce 1976 byly zavedeny sporožirové účty, které si u občanů získaly velkou oblibu. Pomocí těchto účtů mohli klienti hradit trvalými příkazy platby hromadného inkasa apod. Spořitelna také začala poskytovat účelové půjčky na nákup spotřebního zboží.

Rok 1981 byl ve znamení reorganizace, která však přinesla pouze formální změny. Krajské pobočky byly přeměněny na oblastní závody, generálnímu ředitelství přímo podléhaly závod výpočetní techniky a závod zvláštních provozů. Tyto úpravy prakticky neovlivnily ani samu podstatu organizačního uspořádání, ani smysl fungování tehdejšího spořitelního systému. Politická, ekonomická a ideologická determinace celého společenského a hospodářského života ČSSR představou reálného socialismu vytvářela i v tomto směru nepřekonatelné bariéry.²⁵

4.4 Vývoj české spořitelny po roce 1990

Významné změny začaly již v roce 1989 sametovou revolucí. Změna politického systému poskytla podmínky pro transformaci československé ekonomiky, pro jejíž úspěch byla nezbytná restrukturalizace bankovního sektoru v souladu s novým zákonem o bankách. Zakládáním nových bank a podstatným rozšiřováním sítě poboček stávajících bank došlo k výraznému zvýšení kapacity bankovní sféry.

Česká státní spořitelna se stala prvním odstátněným peněžním ústavem v České a Slovenské Federativní Republice. Od 1. ledna 1992 byla přeměněna na akciovou společnost, působila pod názvem Česká spořitelna, a.s. Dle privatizačního projektu si 40 % majetku ponechal stát, 20 % obdržely bezúplatným převodem města a obce v České republice, 3 % tvořila rezerva na případné restituce a zbylých 37 % majetku bylo privatizováno v 1. vlně kupónové privatizace. Tento rok byl také ve znamení transformace v univerzální spořitelní banku, Česká spořitelna také získala plný statut devizové banky a převzala funkce banky komunální. Jako univerzální banka začala nabízet širokou paletu služeb občanům, podnikatelským subjektům i městům a obcím. Nejdynamičtěji se rozvíjela oblast služeb pro podnikatelský sektor – zejména vedení běžných účtů a úvěrová činnost. Proces transformace na univerzální banku byl završen v roce 1993. Tato reorganizace také přinesla změnu na divizní uspořádání centrály, v regionech byly oblastní expozitury nahrazeny regionálními divizemi centrály.

Česká spořitelna vstoupila na kapitálový trh jako jeden ze zakládajících členů Burzy cenných papírů Praha. Spolu s Komerční bankou se stala jedním z prvních domácích peněžních ústavů, jejichž akcie byly na této burze kótovány. Spořitelna také založila tři dceřiné společnosti – Spořitelní investiční společnost, a.s., ČS – stavební spořitelnu, a.s.

²⁵ KLAPAL, Jaroslav, KOUBA, Ivan. *Ve znamení jistoty : Česká spořitelna - 170 let tradice*. 1. vyd. Praha - Pacov : NUGA, 1995. s. 71

a Spořitelní penzijní fond, a.s. V rámci zkvalitňování svých služeb investovala spořitelna značné prostředky do vzdělání svých zaměstnanců. Kvůli tomu založila v Brně své vlastní vzdělávací centrum s názvem Spořitelní akademie.

Česká spořitelna, a.s. je univerzální bankou, jejími klienty jsou ve stále větší míře také podniky, obce a další právnické osoby. I přesto si však stále udržuje charakteristické znaky spořitelny, např. vysoký tržní podíl úsporných vkladů.

5 Charakter České spořitelny po privatizaci v roce 2000 a její zhodnocení pomocí finanční analýzy

Současný charakter České spořitelny, a.s. se začal formovat po prodeji majoritního státního podílu rakouské finanční skupině Erste Bank. Proces privatizace proběhl v následujících krocích:

- 19. listopadu 1997 schválila vláda České republiky prodej majetkového podílu Fondu národního majetku strategickému partnerovi.
- V březnu 1998 byl vybrán vládní poradce pro privatizaci - investiční banka Merrill Lynch International.
- V červnu 1998 kapitálově vstoupila do České spořitelny Evropská banka pro obnovu a rozvoj.
- 10. března 1999 došlo k navýšení základního jmění a ke změnám ve vedení společnosti, které v průběhu tohoto roku realizovalo zásadní změny s cílem zefektivnit hospodaření. Jednalo se o orientaci na drobné bankovníctví, opatření v oblasti zkvalitnění řízení rizik, zkvalitnění správy úvěrového portfolia a vymáhání pohledávek.
- V dubnu 1999 byl v Hospodářských novinách a Financial Times zveřejněn inzerát vyzývající investory k předložení předběžných nabídek na privatizaci společnosti.
- V srpnu 1999 byl ukončen úpis nových akcií ve výši 7,6 mld. Kč, kterým získal Fond národního majetku ČR většinový podíl ve výši 52 % základního jmění.
- V září 1999 byl proveden užší výběr zájemců. Na základě doporučení společnosti Merrill Lynch International byla udělena exkluzivita pro jednání o koupi majetkového podílu státu rakouské společnosti Erste Bank der oesterreichischen Sparkassen AG.
- V říjnu 1999 proběhla první fáze investorské due diligence, jejímž cílem bylo provést detailní právní a finanční analýzu České spořitelny. Ihned po skončení první fáze due diligence předložila Erste Bank upravenou předběžnou nabídku na koupi státního podílu.
- 8. listopadu 1999 rozhodla vláda ČR o převodu nebonitních aktiv České spořitelny na Konsolidační banku, v celkovém objemu 32,7 mld. Kč. Tento převod

měl pozitivní dopad na finanční postavení České spořitelny, rakouskému investorovi tedy byla povolena ještě jedna fáze due diligence.

- 2. února 2000 rozhodla vláda ČR o prodeji majoritního balíku akcií České spořitelny finanční skupině Erste Bank, 1. března 2000 byla podepsána smlouva o prodeji.

Již v roce 1999 došlo k řadě významných změn uvnitř společnosti. V průběhu tohoto roku byl redukován počet okresních poboček a jejich síť byla optimalizována z hlediska zvýšení hospodárnosti. Také organizační struktura centrály banky byla zjednodušena se záměrem jasně definovat působnost, odpovědnost a vnitřní strukturu obchodních a finančních útvarů. Společnost se také zaměřila na poskytování kvalitních služeb svým klientům, spojených s moderními formami elektronického bankovníctví. Již v roce 1999 tak byl zahájen provoz GSM banking. Velký důraz byl také kladen na rozvoj platebních karet, telefonního bankovníctví spolu se službou Home Banking.

Téměř ihned po podpisu smlouvy o prodeji České spořitelny finanční skupině Erste Bank začal náročný transformační program, jehož cílem bylo vytvořit klientsky orientovanou banku s vysokou úrovní poskytovaných služeb. Úvodní fáze tohoto programu byla zahájena ve druhém čtvrtletí. Jednalo se o fázi plánování, na které se podílel tým složený z odborníků jak z České spořitelny, tak z Erste Bank. Plánovaná doba transformace byla 18 měsíců. Cílem bylo, aby se do prosince 2001 Česká spořitelna změnila v instituci, která by byla vedoucím poskytovatelem finančních produktů a služeb v České republice. Jedním z prvních výsledků bylo ustavení institutu ombudsmana, který byl mezi komerčními institucemi v ČR prvním institutem svého druhu.

V průběhu roku 2000 byla začleněna Erste Bank (CR) a.s. do České spořitelny, a.s. Touto akvizicí získala spořitelna důležitý produkt pro získání nových klientů z podnikatelského sektoru - úvěrové portfolio v cizích měnách.

Klíčovým prvkem strategie se stal nový, vstřícný přístup ke klientům a posílení marketingového vnímání Finanční skupiny České spořitelny jako celku. Současně s tím začala spořitelna reagovat na trend postupného přesunu zájmu klientů z oblasti peněžních služeb do širší oblasti komplexních finančních služeb. Jednalo se především o přípravu nových produktů a služeb, ale i o změnu způsobu obsluhy klientů a s tím související školicí a tréninkové programy a změny uspořádání přepážek. Kvůli zkvalitnění poskytovaných služeb se v rámci tohoto programu uskutečnilo zásadní rozdělení práce na přepážkách

poboček České spořitelny. Celkem 66 trenérů obchodních dovedností postupně proškolilo všech 7 000 přepážkových pracovníků s cílem zlepšit kvalitu obsluhy a zvýšit prodejní potenciál.

V květnu 2001 byl v rámci rozšiřování služeb elektronického bankovníctví spuštěn Internet Banking. Počet klientů využívajících tyto služby se začal velice rychle rozšiřovat, a to i přes počáteční obecnou nedůvěru v zabezpečení internetového bankovníctví. Klientům dokázal nabídnout řadu výhod, především úsporu času – klienti již nemuseli kvůli každé transakci do banky, a také úsporu peněz v podobě nižších poplatků za operace oproti zadání na pobočkách.

V rámci posílení dobrého jména a důvěry klientů byla v roce 2001 provedena řada opatření. V červenci tohoto roku vstoupil v platnost Etický kodex, v září byl spuštěn provoz nového Klientského centra a také ostrý provoz výše zmíněného internetového bankovníctví Servis 24. Jako symbol těchto pro klienty významných změn pak bylo v září tohoto roku představeno nové logo a design všech členů Finanční skupiny. Koncem roku 2001 také byl úspěšně dokončen transformační program, který probíhal od dokončené privatizace v roce 2000.

V roce 2002 schválil Parlament ČR novelu zákona o bankách, na jejímž základě zahájila Česká spořitelna rozsáhlou konverzi anonymních vkladních knížek. Prostřednictvím společnosti AVS vykupovala Česká spořitelna akcie od minoritních akcionářů, čímž získala celkový podíl 93,1 % základního jmění. Po dvouletých intenzivních přípravách byl také zaveden zcela nový koncept obsluhy klientů. V rámci soutěže vyhlášené společnostmi MasterCard a Fincentrum získala Česká spořitelna titul Banka roku 2002.

V roce 2003 procházela Česká spořitelna obdobím stabilizace, které bylo charakterizováno především dalším zkvalitňováním poskytovaných služeb. Za svou činnost získala společnost v tomto roce řadu ocenění z řad odborné i laické veřejnosti. Nové internetové stránky získaly ocenění BestWeb 2003 za první místo mezi bankami, v Londýně v rámci The Banker Awards byla vyhlášena bankou roku Česká spořitelna. Podařilo se jí také obhájit titul MasterCard Banka roku za rok 2003 a na základě internetového hlasování široké veřejnosti se stala nejoblíbenější bankou roku v anketě Zlatý měsíc 2003.

V tomto roce byl také zahájen provoz Bonus programu, což je věrnostní program na podporu bezhotovostních transakcí platebními kartami ve formě sbírání bodů a odměňování klientů, kteří platí kartou. Erste Bank v roce 2003 také odkoupila akcie

České spořitelny od České pojišťovny, čímž zvýšila svůj podíl na 97,9 % základního kapitálu.

Rok 2004 je charakterizován snahou o udržení přední pozice v sektoru bankovníctví, zejména prostřednictvím dalšího rozvoje a zkvalitňování nabízených služeb svým klientům. Již v lednu tohoto roku bylo v Praze otevřeno Expa Centrum, středisko pro služby cizojazyčným klientům. Ti zde mohou vyřizovat své bankovní záležitosti v jednom ze tří jazyků EU podle svého výběru (angličtina, francouzština a němčina) a s pomocí svého osobního bankéře Expat Centra pohodlně využívat všechny služby Finanční skupiny České spořitelny. Ještě před vstupem země do EU zřídila Česká spořitelna EU Office. Jedná se o kancelář zaměřenou na poskytování informací týkajících se EU, jejímž prostřednictvím nabízí analytické a informační služby společnostem, městům a obcím a pomáhá jim zajistit financování EU pro rozvojové projekty. Ve výběrovém řízení Evropské komise na vedení svého účtu pro Českou republiku zvítězila v květnu 2004 Česká spořitelna, na což byla patřičně hrdá.

Také v roce 2004 získala Česká spořitelna řadu ocenění. V dubnu byly oznámeny výsledky soutěže Zlatá koruna, ve které získal Servis 24 cenu veřejnosti za Nejoblíbenější finanční produkt roku 2004. V září Česká spořitelna obhájila ocenění The Bank of the Year pro Českou republiku v soutěži The Banker Awards 2004. O měsíc později získala Česká spořitelna ve třetím ročníku soutěže MasterCard Banka roku titul Nejdůvěryhodnější banka.

Rok 2005 byl pro Českou spořitelnu rokem několika výročí. Prvním z nich bylo 180. výročí schválení stanov Spořitelny České, druhým bylo pětileté výročí, kdy byla Česká spořitelna začleněna do finanční skupiny Erste Group. V tomto roce již Česká spořitelna spravovala finanční prostředky ve výši přes 100 mld. Kč a byla tak druhým největším správcem aktiv na českém trhu. V rámci rozšiřování služeb moderního bankovníctví zavedla jako první na tuzemský trh bankomaty fungující jako multifunkční centra, na kterých je nově možné zadávat příkazy k úhradě nebo zaplatit pojistné společnosti Kooperativa. Také internetové bankovníctví zaznamenalo velký úspěch, když počet klientů využívajících tyto služby překročil hranici 1 milionu. Česká spořitelna dosáhla v roce 2005 úspěchu také v sektoru malých a středních podniků. V něm činil roční nárůst poskytnutých úvěrů 25 %, kvůli rozdílným požadavkům na internetové bankovníctví byla pro firmy zprovozněna služba Bussines24.

V roce 2005 zvýšila ratingová agentura Standard & Poor's rating dlouhodobých závazků České spořitelny z BBB+ na A- a výhled ze stabilního na pozitivní. Také v tomto roce se spořitelně podařilo získat významná ocenění – Zlatou korunu a potřetí v řadě i ocenění Banka roku v soutěži The Banker Awards. V prosinci 2005 přijala Česká spořitelna Kodex bankovních služeb, ve kterém dobrovolně vyhlásila vlastní standardy bankovních služeb pro své klienty z řad občanů. Zavazuje se v něm zajišťovat pro tyto klienty ještě příznivější podmínky služeb, než požaduje kodex České bankovní asociace.

V roce 2006 byl vyhlášen nový program pod názvem Banka první volby, jež se realizoval v letech 2006 – 2008. Jeho cílem bylo nabídnout klientům takové služby, produkty a poradenství, aby první bankou, do které zamíří, byla vždy automaticky Česká spořitelna. Program Banka první volby tvořilo sedm základních stavebních kamenů: služby a produkty, procesy, řízení služeb, kultura, pobočky, společenská odpovědnost a samozřejmě klienti – jejich práva a finanční vzdělávání.

V roce 2006 zvýšila ratingová agentura Fitch individuální rating České spořitelny z C na B/C. V roce 2007 tato agentura zvýšila dlouhodobý rating ČS z A- na A, krátkodobý rating z F2 na F1a hodnocení výhledu ČS ze stabilního na pozitivní. V ten samý rok zvýšila agentura Moody's rating dlouhodobých depozit České spořitelny v zahraniční měně z A2 na A1.

V roce 2007 měla Česká spořitelna 636 poboček v průměru s 10 897 zaměstnanci. Služby této společnosti využívalo celkem 5 294 470 klientů, kteří používali celkem 3 340 180 aktivních karet a k dispozici jim bylo 1 124 bankomatů ČS. Internetové bankovníctví využívalo celkem 1 142 170 aktivních uživatelů.

5.1 Analýza a hodnocení finanční situace České spořitelny, a.s.

Cílem této kapitoly je zhodnotit vývoj České spořitelny, a.s. po privatizaci finanční skupinou Erste Bank, konkrétně v letech 1999 – 2008.

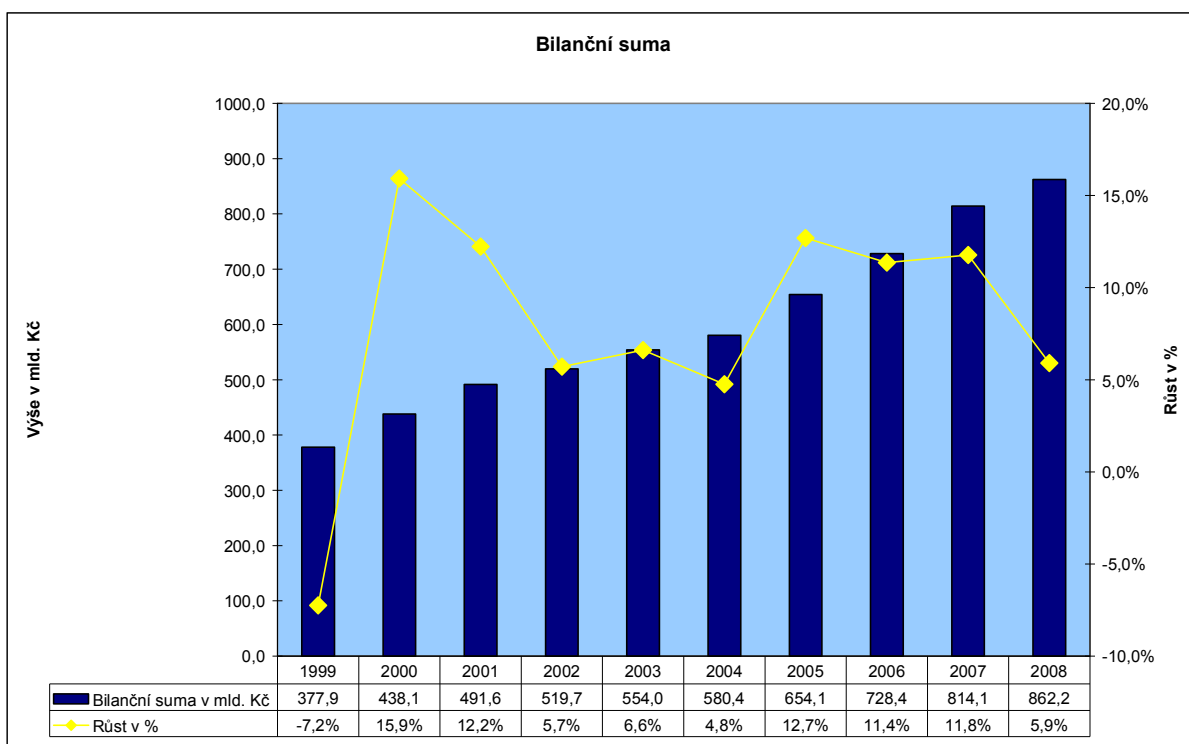
5.1.1 Analýza a hodnocení absolutních ukazatelů

Růst bilanční sumy

Prvním ukazatelem této analýzy je růst bilanční sumy. Růst bilanční sumy je předpokladem zdravého vývoje banky a růstu ziskovosti, sám o sobě ale tuto vypovídací hodnotu nemá a je nutné jej posuzovat v kontextu s dalšími ukazateli. I přesto lze považovat růst bilanční sumy za kladný znak, stagnaci za neutrální znak a pokles za negativní znak.

$$\text{Růst bilanční sumy} = \frac{A_{t1}}{A_{t0}} \times 100$$

kde: A_{t1} = velikost aktiv v daném období, A_{t0} = velikost aktiv v předchozím období.

Obrázek č. 1: Vývoj bilanční sumy v letech 1999 – 2008

Zdroj: Výroční zprávy České spořitelny, a.s., vlastní zpracování

Na obrázku č. 1 je znázorněn růst bilanční sumy České spořitelny, a.s. Ukazatel má stoupající tendenci, lze ho tedy považovat za signál zdravého vývoje banky. Průměrný růst ukazatele od roku 1999 do roku 2008 je 8 %.

Největšího meziročního růstu bilanční sumy (15,9 %) dosáhla Česká spořitelna, a.s. v roce 2000, kdy celková bilanční suma tvořila celkem 438,1 mld. Kč. Hlavním důvodem tohoto růstu bylo výrazný růst cenných papírů o 49,8 mld. Kč a zvýšení pohledávek za bankami o 20,1 mld. Kč. Také v roce 2001 pokračoval výrazný růst bilanční sumy, která se zvýšila o 12,2 % na 491,6 mld. Kč. V tomto roce bylo důvodem jejího zvýšení opět růst cenných papírů o 30,9 mld. Kč na celkových 144 mld. Kč a zvýšení pohledávek za klienty o 51,8 mld. Kč na celkových 186,7 mld. Kč. Do pohledávek za klienty byla nově zahrnuta i pohledávka za Českou konsolidační agenturou. Ta byla dříve zahrnuta do mezibankovních pohledávek, přeřazena byla z důvodu transformace státní Konsolidační banky na Českou konsolidační agenturu. Bez zahrnutí této pohledávky by se celkové pohledávky za klienty zvýšily o 14,6 mld. Kč na celkových 149,5 mld. Kč.

Bilanční suma České spořitelny se opět výrazněji zvýšila (o 12,7 %) v roce 2005, kdy dosáhla celkové výše 654,1 mld. Kč. Díky masivní úvěrové expanzi se v tomto roce zvýšily klientské pohledávky o 18 % na celkových 283,4 mld. Kč. Ke zvýšení také došlo u mezibankovních pohledávek, jejich nárůst činil 27 % a celková výše byla 97,8 mld. Kč. Nastolený trend růstu bilanční sumy pokračoval i v roce 2006, kdy došlo ke zvýšení o 11,4 % na celkových 728,4 mld. Kč. I v roce 2006 trvala expanze úvěrových obchodů, což mělo za následek zvýšení klientských pohledávek o 16 % na celkových 329,1 mld. Kč. Také celkový objem portfolií cenných papírů se zvýšil o 20 % a dosáhl hodnoty 230,8 mld. Kč.

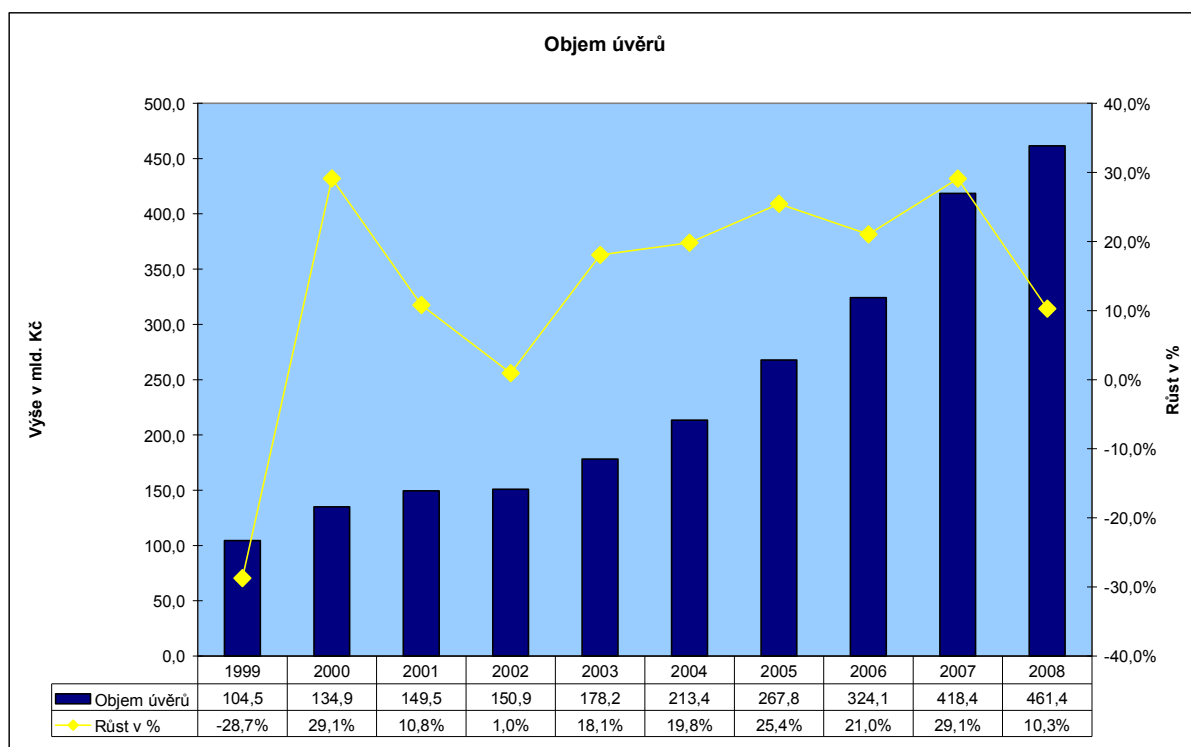
Růst objemu úvěrů

Protože jsou úvěry jednou ze základních činností komerčních bank, je také růst objemu úvěrů jedním ze základních ukazatelů pro hodnocení vývoje banky. Vývoj tohoto ukazatele je nutné posuzovat v návaznosti na kvalitu aktiv, lze však konstatovat, že růst objemu úvěrů znamená kladný znak, stagnace neutrální znak a pokles objemu úvěrů negativní znak.

$$\text{Růst objemu úvěrů } (U) = \frac{U_{t1}}{U_{t0}} \times 100$$

kde: U_{t1} = velikost objemu úvěrů v daném období, U_{t0} = velikost objemu úvěrů v předchozím období.

Na obrázku č. 2 je znázorněn vývoj objemu úvěrů České spořitelny, a.s. Z grafu je patrný dynamický vývoj tohoto ukazatele, průměrný meziroční růst za sledované období činí 13,6 %.

Obrázek č. 2: Vývoj objemu úvěrů v letech 1999 – 2008

Zdroj: Výroční zprávy České spořitelny, a.s., vlastní zpracování

První výrazné navýšení objemu úvěrů je patrné v roce 2000, což bylo ve velké míře způsobeno akvizicí Erste Bank. Čisté navýšení objemu úvěrů v roce 2000 činilo zhruba 6 %. U fyzických osob se výrazně navýšily hypoteční úvěry – o 44 %, spotřebitelské úvěry – o 20 % a kontokorentní úvěry na spořicí účtech – o 55 %. U právnických osob došlo k výraznému navýšení hypotečních úvěrů – o 46 %. K dalšímu výraznějšímu navýšení objemu úvěrů došlo v roce 2003, o které se, mimo jiných aspektů, zasloužila také

nízká úroková míra. U fyzických osob byl významný růst u hotovostních a spotřebitelských úvěrů – celkem o 20 %, u právnických osob byl nárůst objemu úvěrů hlavně díky službě Sporoservis (tento produkt umožňuje získat úvěr přímo u obchodníka – pozn. autora) – celkem o 9 %. Vysoké navýšení v roce 2003 nastalo také u hypotečních úvěrů, u PO meziročně o 60 % na celkových 33,6 mld. Kč, u FO dokonce o 65 % na celkových 24,2 mld. Kč. Výrazný růst hypotečních úvěrů pokračoval i v roce 2004, kdy u FO opět dosáhl meziročního růstu 65 % na celkových 39,9 mld. Kč a u PO dokonce 76 %. Tento trend se podařilo udržet i v roce 2006, kdy se hypoteční úvěry u FO zvýšily o 48 %, u PO pak o 42 %. Významně se zvýšily i objemy hotovostních a spotřebitelských úvěrů občanům, a to o 38 % na celkových 34,9 mld. Kč. Díky výraznějšímu zaměření na malé a střední podniky v roce 2004, se meziročně zvýšily úvěry tohoto sektoru o 23 % na 53,7 mld. Kč. Zájem o hypoteční úvěry a úvěry ze stavebního spoření pokračoval i v roce 2006, kdy u FO došlo k dalšímu nárůstu objemu těchto úvěrů o 41 %, resp. o 24 %, u PO pak o 53 % zejména díky hypotečním úvěrům na developerské projekty.

Rok 2007 byl z hlediska navýšení objemu úvěrů velmi úspěšný, celkový nárůst činil 29,1 %. Tak jako v předešlých letech se o to nejvíce zasloužily hypoteční úvěry a úvěry ze stavebního spoření. U FO činil meziroční nárůst 38 % u obou typů úvěrů, u PO 43 %. Česká spořitelna, a.s. tak potvrdila pozici největší hypoteční banky v České republice. Výrazné zvýšení nastalo také u spotřebitelských úvěrů FO – o 28 %. Úvěry korporátním klientům se zvýšily o 24 %, úvěry malým a středním podnikům pak o 19 %.

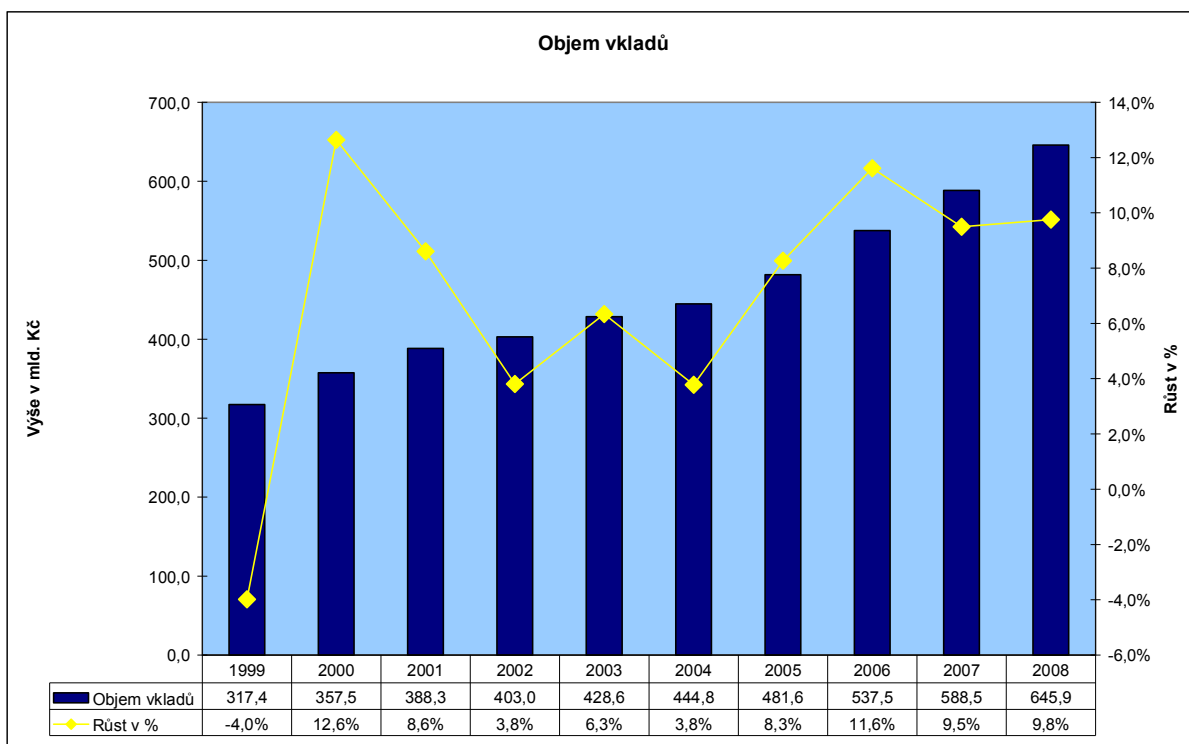
Růst objemu vkladů klientů

Shromažďování vkladů patří k dalším ze základních činností bank. Pokud objem vkladů roste, svědčí to o schopnostech získávat klienty v konkurenci dalších subjektů na trhu, a také o důvěře v tuto banku. Lze tedy konstatovat, že růst objemu vkladů znamená kladný znak, stagnace neutrální znak a pokles objemu vkladů negativní znak.

$$Růst\ objemu\ vkladů\ (Vk) = \frac{Vk_{t1}}{Vk_{t0}} \times 100$$

kde: Vk_{t1} = velikost objemu vkladů v daném období, Vk_{t0} = velikost objemu vkladů v předchozím období.

Na obrázku č. 3 je znázorněn vývoj objemu vkladů České spořitelny, a.s. Z grafu je patrný relativně stabilní růst tohoto ukazatele, průměrný meziroční růst za sledované období činí 7 %.

Obrázek č. 3: Vývoj objemu vkladů v letech 1999 – 2008

Zdroj: Výroční zprávy České spořitelny, a.s., vlastní zpracování

Výrazný růst objemu vkladů v roce 2000 byl zapříčiněn na jedné straně akvizicí Erste Bank, na straně druhé pak zvýšením vkladů FO i PO s výrazným zájmem o univerzální vkladový účet s meziročním nárůstem o 79 % na 47,3 mld. Kč. Ke zrychlení také došlo u spořicíkových účtů – o 29 % a u běžných a termínovaných účtů PO a FO – o 12 %. O téměř devítiprocentní růst v roce 2001 se zasloužily především spořicíkové účty – nárůst o 18 %, vklady korporátní klientely na běžných a termínovaných účtech – nárůst o 52 %, úspory na účtech stavebního spoření – nárůst o 15 % a vklady klientů veřejného sektoru – nárůst o 51 %. Významně vzrostl i objem penzijního připojištění u Penzijního fondu České spořitelny – nárůst o 17 %. Menší růst objemu vkladů v roce 2002 je přesto hodnocen jako velmi pozitivní, neboť v tomto roce došlo k nucenému převodu finančních prostředků z anonymních vkladních knížek (dle novely zákona o bankách), celkem se jednalo o 99,8 mld. Kč. Naprostá většina těchto prostředků zůstala v České spořitelně, resp. dceřiných

společnostech. O něco vyšší růst v roce 2003 byl zapříčiněn v podstatě pouze vklady občanů, které se zvýšily o 8 %. Zejména se jednalo o účty stavebního spoření, spořicí účty a penzijní připojištění. Také v roce 2004 se o zvýšení zasloužily především vklady občanů, s růstem účtů stavebního spoření o 19 %, spořicí účtů o 13 % a úložek penzijního připojištění o 30 %.

K výraznějšímu růstu objemu vkladů došlo v roce 2005, kdy došlo k navýšení o 8,3 %. Nejvýraznější nárůsty vkladů opět zaznamenaly spořicí účty, vklady stavebního spoření a úložky penzijního připojištění, celkové meziroční navýšení tvořilo 6 %. Také vklady korporátních klientů, zejména na běžných a devizových účtech, zaznamenaly zvýšení o 12 %, vklady veřejného sektoru dosáhly navýšení o 36 %. K ještě vyššímu celkovému navýšení objemu vkladů došlo v roce 2006, meziročně to bylo o 11,6 %. Celkové vklady občanů se zvýšily o 9 %, vklady korporátních klientů o 14 % a vklady veřejného sektoru dokonce o 30 %.

I v roce 2007 se objem vkladů výrazně navýšil, meziroční nárůst činil 9,5 %. Vklady občanů se zvýšily o 8 %, tak jako v předešlých letech hlavně díky spořicí účtům, účtům stavebního spoření a úložkám penzijního připojištění. U vkladů korporátních klientů došlo k navýšení o 17 %, u vkladů veřejného sektoru o 14 %. Jak je patrné z obrázku č. 3, nastolený trend růst pokračoval i v roce 2008, kdy se celkový objem vkladů meziročně zvýšil o 9,8 %.

5.1.2 Analýza a hodnocení pomocí poměrových ukazatelů

Analýza pomocí poměrových ukazatelů vychází z veřejně dostupných údajů, účetních výkazů, a je jednou z nejpoužívanějších metod finanční analýzy. V praxi se nejčastěji používají následující skupiny ukazatelů:

- ukazatelé rentability;
- ukazatelé likvidity;
- ukazatelé aktivity;
- ukazatelé zadluženosti;
- ukazatelé kapitálového trhu.

Pro účel této práce se budeme zajímat o trend jednotlivých ukazatelů, popř. srovnání s doporučenými hodnotami.

Ukazatelé rentability

Analýza ukazatelů rentability je jedním ze základních pilířů posouzení úspěšnosti každého podnikání, a tedy i podnikání bankovního, neboť i banky jsou podnikem a musí docilovat pro své akcionáře zisk. Rentabilita vyjadřuje efektivnost obchodní činnosti banky, úroveň jejího managementu. Je třeba rovněž vzít do úvahy, že zvyšování ukazatele bankovní rentability může být v rozporu s dalšími cíly bankovního podnikání, jako je například solventnost a likvidita, protože svoji likviditu i solventnost banka zajistí tím, že bude udržovat svoje aktiva ve formě pokladni hotovosti, přičemž ale nebude vytvářet žádný zisk.²⁶ V literatuře se uvádějí dva základní ukazatele, ukazatel výnosnosti kapitálu (ROE) a ukazatel výnosnosti aktiv (ROA).

Ukazatel ROA

Ukazatel ROA (Return on Assets) vyjadřuje, jak efektivně dokáže banka využít svá aktiva k vytváření zisku, jinak řečeno jak velký zisk po zdanění připadá na jednotku aktiv. Za mezinárodně uznávanou dobrou úroveň tohoto ukazatele se považuje hodnota 1,00.

Tabulka č. 2: Doporučené hodnoty ukazatele ROA

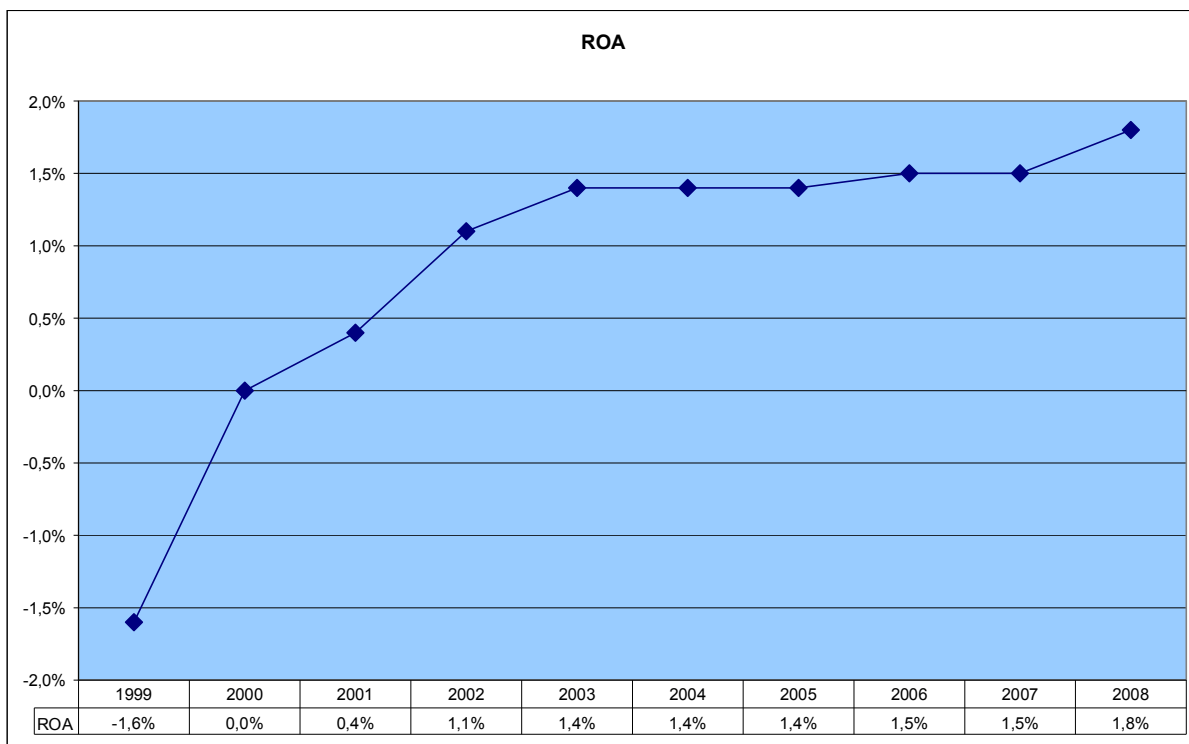
Hodnoty ROA	Návratnost aktiv
< 0,75	slabá
0,75 – 1,00	pod standardem
1,00 – 1,25	dobrá
1,25 – 1,75	velmi dobrá
> 1,75	excelentní

Zdroj: HRDÝ, Milan. *Oceňování finančních institucí : Praktické postupy a příklady*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2005. 216 s. ISBN 80-247-0938-4, s. 53.

²⁶ HRDÝ, Milan. *Oceňování finančních institucí : Praktické postupy a příklady*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2005. ISBN 80-247-0938-4. s. 52

$$ROA = \frac{\text{čistý zisk}}{\text{průměrný stav aktiv za rok}} \times 100$$

Vývoj ukazatele ROA České spořitelny, a.s. v letech 1999 – 2008 je znázorněn na následujícím obrázku č. 4, průměrný růst za sledované období činí 0,9 %.

Obrázek č. 4: Vývoj ukazatele ROA v letech 1999 – 2008

Zdroj: Výroční zprávy České spořitelny, a.s., vlastní zpracování

Jak vyplývá z obrázku č. 4, trend vývoje tohoto ukazatele má stoupající charakter, což lze chápat jako pozitivní signál. Záporná, resp. téměř nulová hodnota ukazatele v prvních dvou letech sledovaného období je zapříčiněna ztrátou, resp. nízkým čistým ziskem za dané období.

V roce 1999 se Česká spořitelna dostala do potíží díky špatné platební morálce některých svých klientů, které měly za následek tvorbu vysokých rezerv a opravných položek. V roce 2000, po akvizici Erste Bank, začala rozsáhlá restrukturalizace, na kterou byla také vytvořena rezerva. Díky čistému meziročnímu nárůstu čistého výnosu z provozních činností o 18 % se však společnost po dvou letech dostala zpět do černých čísel. V roce 2001 došlo k výraznému meziročnímu navýšení čistého zisku (hlavně díky rychlejšímu růstu provozních výnosů oproti provozním nákladům), ukazatel ROA dosáhl hodnoty 0,4.

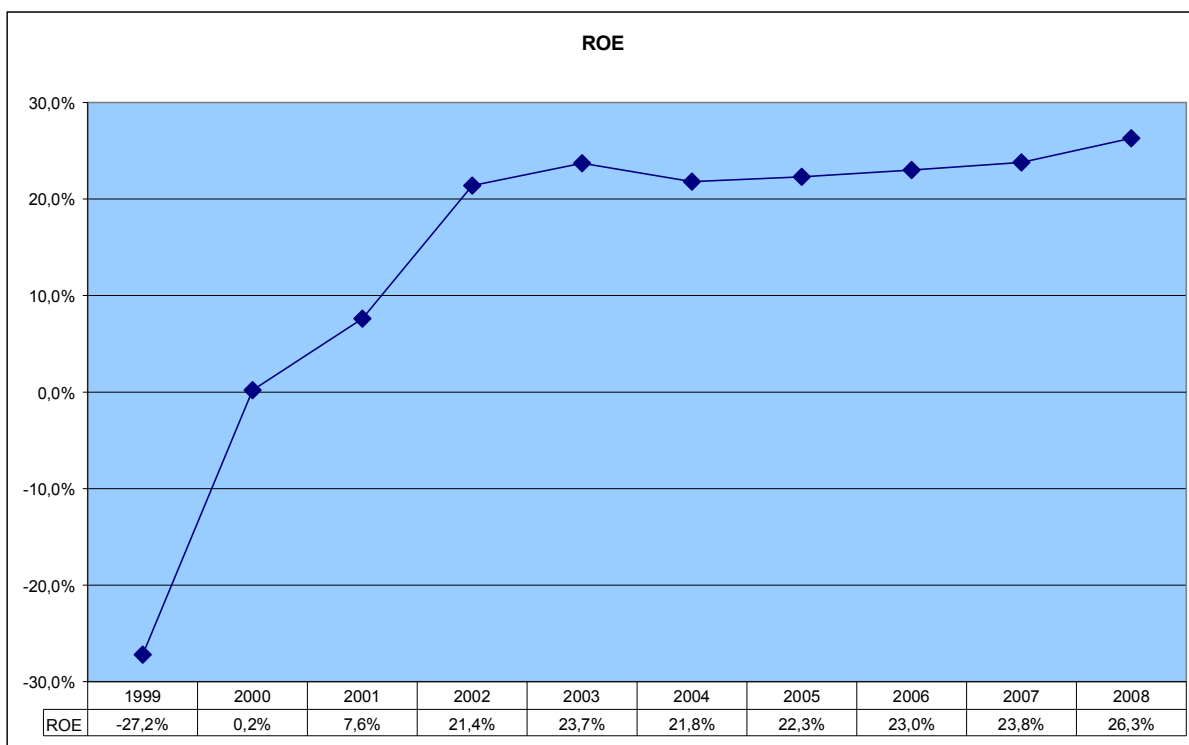
Vývoj tohoto ukazatele byl pozitivní, jeho hodnota dle Hrdého byla však stále slabá. Také v roce 2002 došlo k výraznému navýšení čistého zisku, meziročně o 223 %, hodnota ukazatele ROA pak dosáhla 1,1 %, což je dle Hrdého hodnota dobrá. O tento růst se zasloužily rostoucí provozní výnosy a díky zkvalitnění úvěrového portfolia klesající potřeba tvorby rezerv. V letech 2003 – 2005 byla hodnota ukazatele ROA 1,4 %, růst, resp. stagnace byly dosaženy opět především díky rychleji rostoucím provozním výnosům oproti provozním nákladům. V letech 2006 – 2007 se hodnota ukazatele zvýšila na 1,5 %, opět díky rychleji rostoucím provozním výnosům. Hodnota ukazatele v letech 2003 – 2007 je podle Hrdého již velmi dobrá, v roce 2008, díky zvýšení ukazatele na 1,8 %, dokonce excelentní.

Ukazatel ROE

Ukazatel ROE vyjadřuje, jak efektivně je zhodnocen kapitál, který akcionáři vložili do banky. Pro investora je důležité, aby tento ukazatel byl vyšší než úroky, které by mohl obdržet při realizaci investic do jiných příležitostí. Růst tohoto ukazatele může znamenat např. zvýšení hospodářského výsledku nebo snížení podílu vlastního kapitálu, vývoj ukazatele je však nutné posuzovat v kontextu s vývojem výše uvedeného ukazatele ROA. Průměrná hodnota ukazatele ROE za sledované období činí 14,3 %.

$$ROE = \frac{\text{čistý zisk}}{\text{průměrný vlastní kapitál}} \times 100$$

Jak je patrné z obrázku č. 5, vývoj ukazatele ROE je rostoucí, víceméně tak kopíruje vývoj ukazatele ROA, což je pozitivní znak, neboť oba ukazatele by se měly vyvíjet podobně. Vývoj je zapříčiněn vývojem čistého zisku, jehož nejvýraznější meziroční růst v roce 2002 znamenal výrazný meziroční růst ukazatele ROE. V dalších letech již nedocházelo k výraznějšímu růstu tohoto ukazatele, neboť spolu s meziročním růstem čistého zisku také rostl vlastní kapitál banky.

Obrázek č. 5: Vývoj ukazatele ROE v letech 1999 – 2008

Zdroj: Výroční zprávy České spořitelny, a.s., vlastní zpracování

Ukazatelé likvidity

Likviditou banky se rozumí schopnost banky dostát každodenně vznikajícím finančním závazkům. Vzhledem k tomu, že likvidita banky významnou měrou ovlivňuje její ziskovost, a vzhledem k rozmanitosti finančních nástrojů, které banky používají, patří každodenní řízení likvidity banky k velmi složitým a přitom nejdůležitějším úkolům řízení banky. Banky však údaje o druhu a délce splatnosti aktiv a pasiv nezveřejňují, a proto se používají ukazatele, které se opírají o údaje z rozvahy banky.

Pro hodnocení likvidity České spořitelny, a.s. jsou použity ukazatelé likvidity L_1 , L_2 a L_3 a ukazatel Krytí úvěrů poskytnutých klientům primárními vklady.

$$L_1 = \frac{\text{rychle likvidní aktiva}}{\text{aktiva}} \times 100$$

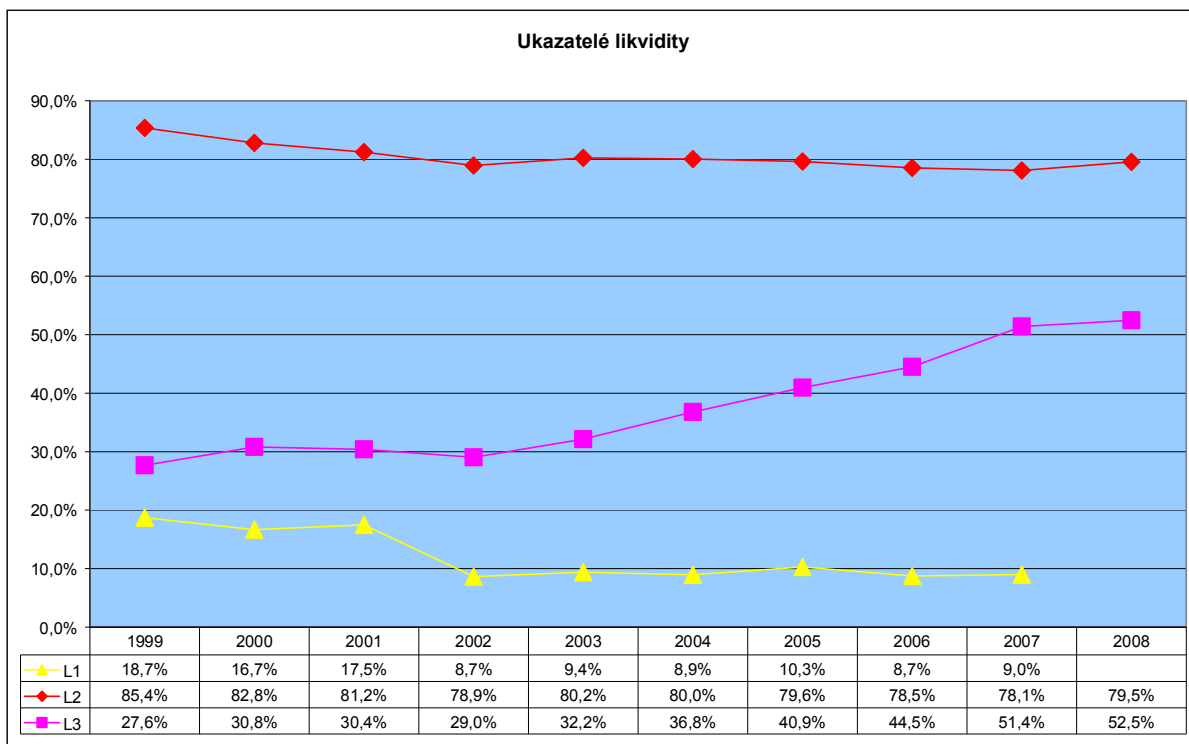
Mezi rychle likvidní aktiva patří pokladní hotovost banky, vklady u centrální banky tvořené povinnými minimálními rezervami a dobrovolnými rezervami a netermínované vklady u jiných bank.

$$L_2 = \frac{\text{základní vklady}}{\text{bilanční suma}} \times 100$$

Mezi základní vklady patří vklady klientů na běžných a termínovaných účtech, vkladové certifikáty a emise obligací banky.

$$L_3 = \frac{\text{úvěry poskytnuté klientům}}{\text{aktiva}} \times 100$$

Ukazatel L_1 popisuje rychle likvidní aktiva, jeho průměrná výše ve sledovaném období činila 10,79 %. Jeho velikost je závislá na výši pokladní hotovosti a výši rezerv u ČNB. Rychle likvidní aktiva nepřinášejí téměř žádné zisky, z obrázku č. 6 je patrné, že docházelo k postupnému snižování tohoto ukazatele. V průběhu sledovaného období docházelo pouze k mírnému navýšení pokladní hotovosti a rezerv u ČNB, zvyšoval se ovšem objem celkových aktiv, což mělo za následek snížení tohoto ukazatele.

Obrázek č. 6: Vývoj ukazatelů likvidity v letech 1999 – 2008

Zdroj: Výroční zprávy České spořitelny, a.s., vlastní zpracování

Ukazatel L_2 popisuje základní vklady, což jsou vklady klientů na běžných a termínovaných účtech, vkladové certifikáty a emise obligací banky. Čím vyšší je poměr základních vkladů na aktivech, tím lépe, protože banka má dostatek stabilních krátkodobých, střednědobých

a dlouhodobých zdrojů k financování svých obchodů. Růst tohoto podílu je kladný znak, pokles záporný. Za sledované období je průměrná výše ukazatele 80,43 %. Z obrázku č. 6 je patrné, že trend tohoto ukazatele je stagnující, jeho změny jsou minimální. Snížení v prvních třech letech je dáno rychlejším růstem bilanční sumy než základních vkladů, v dalších letech je poměr růstu téměř vyrovnaný.

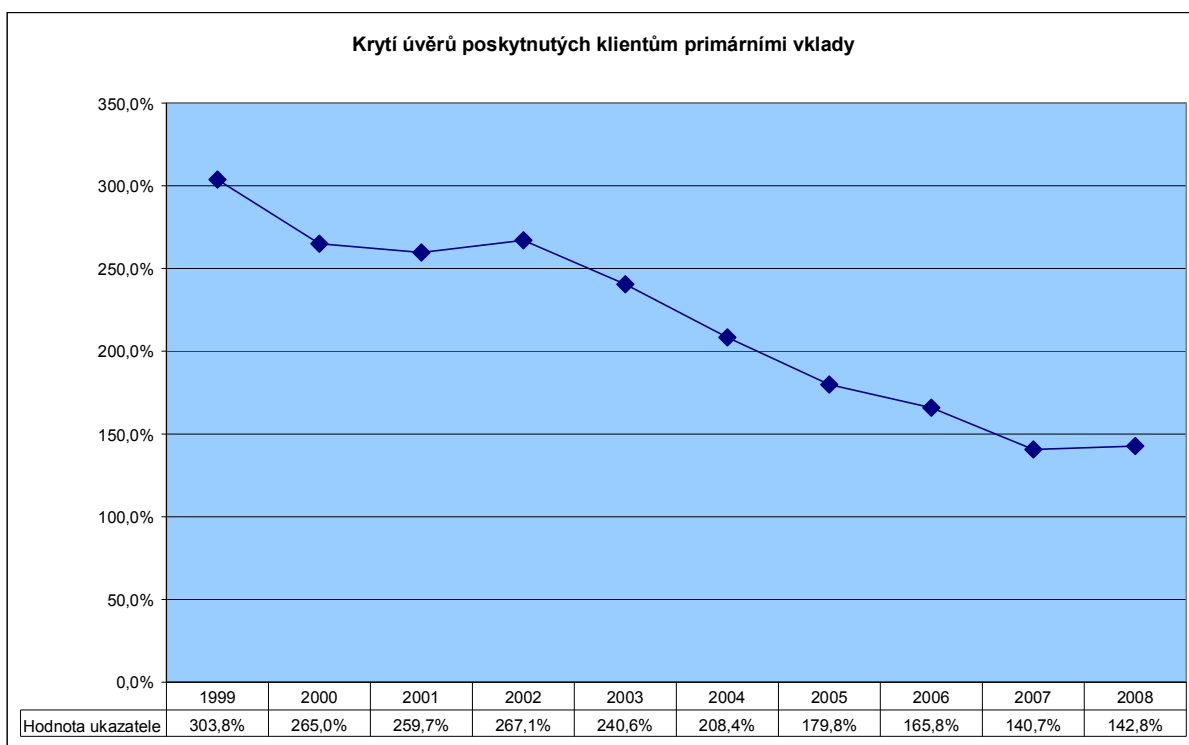
Ukazatel L_3 vychází z výše poskytnutých úvěrů – čím více úvěrů bylo poskytnuto, tím je likvidita banky nižší. Poskytování úvěrů však patří k základním činnostem komerční banky, nelze tedy jen tak uplatnit pravidlo, že čím nižší je tento poměr, tím lépe. Proto se stanovuje rozmezí, přibližně 45 až 65 %. Je-li poměr nižší než 45 %, vykazuje banka nadměrnou likviditu, která bude mít s největší pravděpodobností nepříznivý vliv na její ziskovost. Je-li naopak vyšší, vykazuje likviditu nedostatečnou a banka na sebe bere zvýšená rizika. Z obrázku č. 6 je patrné, že vývoj tohoto ukazatele má stoupající tendenci, od roku 2006 spadá jeho výše do doporučeného intervalu. Průměrná výše tohoto ukazatele za sledované období činí 37,61 %. Do roku 2005 je ukazatel pod doporučenými hodnotami, ukazuje tak na nadměrnou likviditu v tomto období. Tento stav je zapříčiněn historickým vývojem, kdy aktivní obchody České spořitelny byly značně omezeny, jejíž činnost se převážně zaměřovala na shromažďování vkladů. Výraznější trendový růst je patrný od roku 2003, o což se zasloužil růst všech druhů úvěrů, především však úvěrů hypotečních a úvěrů stavebního spoření.

Krytí úvěrů poskytnutých klientům primárními vklady =

$$= \frac{\text{objem primárních vkladů}}{\text{objem úvěrů poskytnutých klientům}} \times 100$$

Ukazatel krytí úvěrů poskytnutých klientům primárními vklady popisuje jejich vzájemný podíl a vychází z tvrzení, že banka by měla krýt své úvěry a svou úvěrovou expanzi primárními vklady. Pokud je objem primárních vkladů výrazně nižší než objem poskytnutých úvěrů, svědčí to o nedostatečné likviditě banky, a o tom, že banka je závislá na zdrojích poskytnutých jinými bankami, které bývají obvykle dražší než primární vklady. Naopak pokud je poměr primárních vkladů k objemu úvěrů poskytnutých klientům velmi vysoký, svědčí to o přebytku likvidity, což má nepříznivý dopad na ziskovost banky. Jako přijatelné rozmezí pro daný ukazatel je úroveň 90 až 110 % krytí objemu úvěrů poskytnutých klientům primárními vklady. Jak je patrné z obrázku č. 7, vývoj tohoto

ukazatele má klesající tendenci, průměrná roční výše činí 217,36 %. Výrazně vyšší objem primárních vkladů je zapříčiněn již výše zmíněným historickým vývojem České spořitelny, a.s., o zlepšujícím se trendu těchto ukazatelů svědčí také vývoj ziskovosti, která je ovlivněna právě vyšší likvidity. Průměrný meziroční růst úvěrů klientům za sledované období je téměř dvojnásobný než průměrný meziroční růst primárních vkladů.

Obrázek č. 7: Vývoj ukazatele krytí úvěrů poskytnutých klientům primárními vklady

Zdroj: Výroční zprávy České spořitelny, a.s., vlastní zpracování

Ukazatelé kvality aktiv

Ukazatelé pro analýzu a hodnocení kvality aktiv zahrnují především rezervy a opravné položky, které banky tvoří buď pro vyrovnání se zhoršenou kvalitou aktiv nebo pro zajištění proti riziku.

$$Ukazatel A_1 = \frac{tvorba\ rezerv\ a\ opravných\ položek}{aktiva} \times 100$$

Vyazuje-li tvorba rezerv a opravných položek uvedená v konsolidovaném výkazu zisků a ztrát rychlejší růst než bilanční suma, dá se z toho soudit, že kvalita aktiv banky se zhoršuje a že se její management proto rozhodl ve zvýšené míře tvořit rezervy a opravné položky. Tuto úvahu je zapotřebí doplnit pohledem na vývoj ukazatele růstu zisku. Jestliže

navzdory zvýšené tvorbě rezerv a opravných položek zisk vzrostl, znamená to, že banka sice má určitý objem nekvalitních aktiv, ale zároveň zvětšila své výnosy. Pokud je zvýšená tvorba rezerv a opravných položek doprovázena poklesem zisku či dokonce ztrátou, znamená to, že nepříznivý dopad nízké kvality aktiv banky na ziskovost banky se v daném období vyrovnat nepodařilo. Platí tedy, že růst a stagnace tohoto ukazatele představuje záporný signál, pokles kladný.

$$Ukazatel A_2 = \frac{\text{tvorba všech rezerv a opravných položek}}{\text{hrubý zisk}} \cdot 100$$

Pokud banka dosáhne zisku, vypovídá tento ukazatel o poměru tvorby rezerv a opravných položek k hrubému zisku, v případě ztráty, nabývá ukazatel zápornou hodnotu. Tento ukazatel je na změny v tvorbě rezerv a opravných položek citlivější, zejména proto, že tvorba rezerv a opravných položek snižuje hrubý zisk.

Tabulka č. 3: Ukazatelé aktivity v letech 1999 - 2008

Ukazatelé kvality aktiv	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Ukazatel A ₁	2,6%	0,7%	0,6%	0,1%	-0,4%	0,1%	0,1%	0,2%	0,3%	0,4%
Ukazatel A ₂	-253,0%	321,7%	94,3%	3,7%	-18,0%	3,7%	3,1%	10,6%	14,2%	25,2%

Zdroj: Výroční zprávy České spořitelny, a.s., vlastní zpracování

Průměrná hodnota ukazatele A₁ za sledované období činí 0,47 %, záporné hodnoty dosáhl pouze v roce 2003, což bylo zapříčiněno prodejem rozvahových pohledávek ve výši téměř 8 miliard Kč. Zkvalitnění úvěrového portfolia dále umožnilo rozpouštět nadbytečné opravné položky. Navýšení ukazatele v letech 2007 a 2008 je dáno především úvěrovou expanzí, jejímž důsledkem je nárůst tvorby opravných položek – převážně na spotřebitelské úvěry.

Průměrná hodnota ukazatele A₂ za sledované období činí 20,55 %, nejvyšších hodnot dosahoval v prvních třech letech, kdy banka netvořila vysoký hrubý zisk (v roce 1999 to byla ztráta), ale tvorba rezerv a opravných položek byla vyšší kvůli nízké kvalitě aktiv. Výrazné snížení ukazatele v roce 2003 bylo zapříčiněno již výše zmíněným prodejem pohledávek, které mělo za následek rozpuštění opravných položek do výnosů, čímž

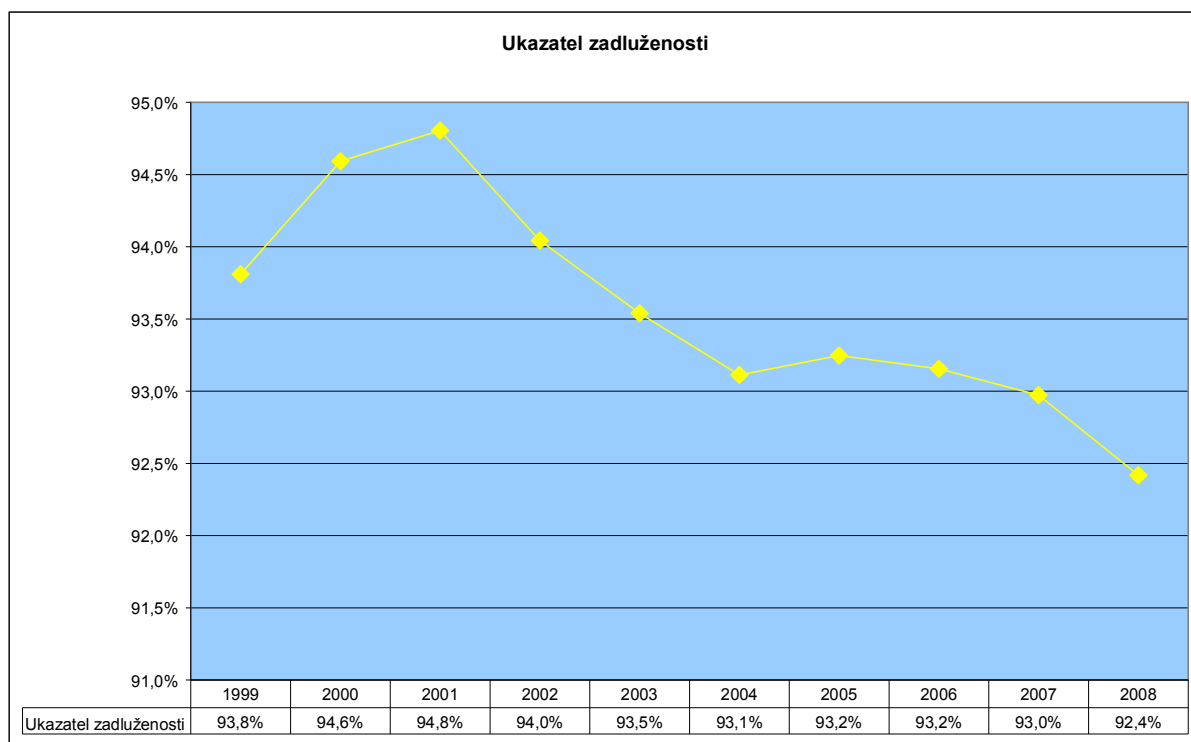
se zvýšil hrubý zisk. Zvýšení ukazatele v roce 2006 je zapříčiněno implementací metody IFRS a tím pádem rozpuštění některých opravných položek z roku 2005, samotná tvorba rezerv a opravných položek byla nižší než v předchozím roce. Růst ukazatele v posledních dvou letech je zapříčiněn úvěrovou expanzí, spojenou s tvorbou opravných položek, které má za následek snížení hrubého zisku.

Ukazatel zadluženosti

Ukazatelé zadluženosti udávají vztah mezi cizími a vlastními zdroji financování firmy, měří v jakém rozsahu firma používá k financování dluhy. Zadluženost není pouze negativní vlastností, její růst může přispět k celkové rentabilitě a tím i k vyšší tržní hodnotě firmy, zároveň tím ale zvyšuje riziko finanční nestability.

$$\text{Ukazatel zadluženosti} = \frac{\text{cizí kapitál}}{\text{celková aktiva}} \times 100$$

Běžně se hodnota ukazatele zadluženosti pohybuje v intervalu od 80 do 95 %. U bank je však tento ukazatel jiný než u podniků, neboť banky hospodaří hlavně s cizím kapitálem.

Obrázek č. 8: Vývoj ukazatele zadluženosti v letech 1999 – 2008

Zdroj: Výroční zprávy České spořitelny, a.s., vlastní zpracování

Průměrná hodnota ukazatele za sledované období činila 93,6 %, do roku 2001 byl trend ukazatele stoupající, od roku 2002 je trend klesající až na současných 92,4 %. Vývoj tohoto ukazatele se tedy pohybuje v doporučeném intervalu. Vzrůstající trend v prvních třech letech sledovaného období byl zapříčiněn vyšším růstem cizích zdrojů, resp. závazků ke klientům, než růst celkových aktiv, resp. pohledávek za klienty. Od roku 2002 se situace obrátila, růst pohledávek za klienty byl vyšší než růst závazků ke klientům. Od roku 2004 do roku 2006 byl trend ukazatele stagnující, další pokles ukazatele nastal v letech 2007 a 2008, kdy pohledávky za klienty rostly rychleji díky úvěrové expanzi.

Ukazatelé kapitálového trhu

Součástí finanční analýzy v podmínkách tržní ekonomiky je analýza poměrových ukazatelů opírajících se o informace kapitálového trhu. O tuto část se zajímají všichni potencionální investoři do podniku, zejména pak akcionáři. Jejich primárním zájmem je, zda jejich investice v podniku zajistí přiměřenou návratnost. Akcionář se zajímá o dvě skutečnosti, a to o výplatu dividend a dále o růst ceny akcie, která byla předmětem jeho investice.²⁷

Akcie České spořitelny se naposledy obchodovaly na pražské burze 3. června 2002, od 4. června 2002 nebyly akcie veřejně obchodovatelné. Akcie byly staženy z volného trhu kvůli vysokému podílu akcií vlastněných skupinou Erste Bank (resp. Erste Group), která vlastní přes 90 % všech akcií. V roce 2005 se s akciemi opět začalo obchodovat, ale pouze prostřednictvím RM-systému. Kvůli tomu není možné vypočítat ukazatele v letech 2003 a 2004.

Výpočet ukazatelů peněžního trhu se v odborné literatuře mnohdy liší, hlavně při výpočtech obsahujících počet akcií. Pro tuto bakalářskou práci jsou ve výpočtech zahrnuty jak kmenové akcie, tak prioritní, jejichž podíl na celkovém množství akcií je poměrně malý – činí 7,3 %. Tato metodika je použita také při výpočtech některých ukazatelů ve výročních zprávách České spořitelny, a.s.

²⁷ KISLINGEROVÁ, Eva. *Oceňování podniku*. 2. přeprac. vyd. Praha : C.H. Beck, 2001.

Tabulka č. 4: Ukazatelé peněžního trhu v letech 1999 - 2008

Uk. peněžního trhu	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Price Earnings Ratio	-3,33	726,63	21,60	8,10	N/A	N/A	10,21	10,47	10,30	7,56
Earnings per Share	-71,80	0,27	11,83	38,19	50,10	56,90	60,09	68,32	79,92	104,03
Cash Flow per Share	77,51	298,47	233,42	48,41	187,24	60,67	-121,89	231,64	3,07	N/A
Dividend Yield	0,00	0,01	0,01	0,06	N/A	N/A	0,05	0,04	0,04	N/A
Market to Book Ratio	0,89	1,26	1,52	1,52	N/A	N/A	2,11	2,18	2,19	1,83
Prům. tržní cena	136,5	196,0	255,5	309,5	N/A	N/A	613,5	715,0	823,5	787,0

Zdroj: Výroční zprávy České spořitelny, a.s., vlastní zpracování

Ukazatel Price Earnings Ratio (P/E) - Poměr tržní ceny akcie k zisku na akcii

Tento ukazatel je indikátorem celkového tržního ohodnocení podniku. Relativně vysoký poměr tržní ceny akcie k zisku na akcii může znamenat, že investoři očekávají velký růst dividend v budoucnu, nebo že akcie obsahuje malé riziko a proto se investoři spokojí s menším výnosem. Dá se také charakterizovat jako množství peněz, které je ochoten investor zaplatit za jednu jednotku výnosu. Tento ukazatel se interpretuje také jako počet let, za které investor obdrží zpátky sumu, za kterou akcii nakoupil.

$$\text{Poměr tržní ceny akcie k zisku na akcii} = \frac{\text{tržní cena akcie}}{\text{čistý zisk na akcii}}$$

Hodnoty P/E jsou pro každý sektor a odvětví poněkud jiné. U technologií, nebo biotechnologických akcií je P/E většinou vyšší, než například u akcií v sektoru služeb. Je proto dobré porovnávat P/E vybrané akcie s ostatními akciemi v oboru a ne s celým trhem. Všeobecně se za dobrou hodnotu považuje číslo nižší než 15, u technologií nižší než 20.

Nepříznivý stav ukazatele v prvních dvou letech je zapříčiněn ztrátou, resp. velmi nízkým ziskem. V roce 2001 a 2002 byla hodnota ukazatele již příznivější, neboť zisk České spořitelny i tržní cena akcií rostly. V letech 2005 – 2008 je hodnota ukazatele téměř stejná, zisk rostl spolu s tržní cenou akcií stejným tempem. Hodnota ukazatele v roce 2008 klesla v důsledku poklesu tržní ceny akcií a růstu čistého zisku na akcii.

Ukazatel Earnings per Share (EPS) – Čistý zisk na akcii

Čistý zisk na akcii je důležitým údajem o finanční situaci podniku. V čitateli je uveden celkový zisk po zdanění a po výplatě primárních dividend. Zisk může být ovlivněn i účetní politikou podniku (technikami oceňování aktiv, tvorbou rezerv a opravných položek, způsoby odpisování atd.)

$$\text{Čistý zisk na akcii} = \frac{\text{čistý zisk}}{\text{počet akcií}}$$

Z tabulky č. 4 je patrný rostoucí trend tohoto ukazatele v celém sledovaném období, tento vývoj je tedy možné označit za pozitivní signál.

Ukazatel Cash Flow per Share – Cash flow na akcii

Tento ukazatel je v současné době považován za vhodnější pro srovnávání výkonnosti podniků než ukazatel EPS. Umožňuje porovnání podniků, které používají odlišné účetní metody (např. odpisy), je často používán při mezinárodních srovnáních, protože účetní standardy se v jednotlivých zemích mohou lišit. V čitateli vzorce pro výpočet tohoto ukazatele je provozní cash flow.

$$\text{Cash flow na akcii} = \frac{\text{provozní cash flow}}{\text{počet akcií}}$$

Hodnoty tohoto ukazatele nevykazují žádný trend, jsou velmi odlišné v každém roce, reflektují tak vývoj provozního cash flow.

Ukazatel Dividend Yield – Dividendový výnos

Tento ukazatel nejvíce zajímá investory, kteří jsou zaměřeni na dividendu. Investoři obvykle nevkládají své finanční prostředky do podniku jen z důvodu očekávaného dividendového výnosu, ale investují z důvodu předpokládaného růstu tržní ceny akcií, tedy kapitálového výnosu. Proto se také zajímají o výši ukazatele P/E. Zadržuje-li podnik zisk a tím zvyšuje cenu akcie, nevzniká pro akcionáře přímý užitek a takové akcie jsou pro ně méně zajímavé. Ukazatel může klesat i v důsledku růstu tržní ceny, přestože vyplacená dividendy na akcii zůstane stejná.

$$\text{Dividendový výnos} = \frac{\text{dividenda na akcii}}{\text{tržní cena akcie}}$$

Z tabulky č. 4 je patrné, že do roku 2002 měl ukazatel rostoucí trend. Díky zvyšujícím se dividendám na jednu akcii rostla hodnota ukazatele dividendového výnosu i přes rostoucí tržní ceny akcií. Od roku 2005 se hodnota ukazatele snižovala, neboť výše dividendy na akcii zůstala ve stejné výši jako v předchozích letech, tržní cena akcií se však zvyšovala.

Ukazatel Market to Book Ratio (M/B) – Poměr tržní a účetní hodnoty

Ukazatel informuje o poměru tržní ceny a účetní hodnoty společnosti. Výhodou oproti P/E je zaměření na větší množství položek vlastního kapitálu, nejenom na zisk. Na druhé straně jsou ale nevýhodou nepřesnosti při porovnání více firem kvůli různým účetním zvykům v různých společnostech, které ovlivňují tento ukazatel. Nízké P/B (menší než 1) pak může na jedné straně znamenat, že akcie je podhodnocena vzhledem ke svému odvětví. Ale také to může znamenat nedůvěru investorů v budoucí vývoj společnosti a jejím příjmům, respektive oslabení schopnosti tvorby majetku vzhledem k objemu kapitálu a výši rizika, které je s tím spojeno. Vysoká hodnota (obecně větší než 3) pak také může znamenat přemrštěnou cenu vzhledem k majetku společnosti. Při výpočtu P/B je vždy potřeba brát do úvahy také ostatní ukazatele.

$$\text{Poměr tržní a účetní hodnoty} = \frac{\text{tržní cena akcie}}{\text{vlastní jmění na akcii}}$$

Z tabulky č. 4 je patrné, že vývoj ukazatele je, až na první rok, v doporučeném intervalu a má rostoucí trend, což znamená, že tržní cena akcií rostla rychleji než vlastní jmění na akcii. Hodnota ukazatele klesla až v posledním roce sledovaného období, neboť tržní hodnota akcií klesla, zatímco vlastní jmění na akcii nadále rostlo.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo na základě získaných dat analyzovat a zhodnotit vývoj finanční situace České spořitelny, a.s. po privatizaci skupinou Erste Bank a vymezit body, na které by se měla v současné době zaměřit. Rozbor byl proveden pomocí finanční analýzy, jejíž výsledky byly interpretovány pomocí komentářů k jednotlivým ukazatelům. Analýzy a hodnocení finanční situace společnosti byly provedeny na základě analýzy absolutních ukazatelů, resp. jejich vývoje, a na základě analýzy poměrových ukazatelů, resp. jejich vývoje.

Ve sledovaném období prošla Česká spořitelna, a.s. dvěma významnými transformačními procesy. První z nich probíhal v letech 1999 – 2001, jeho úkolem byla především transformace organizační struktury na strukturu klientsky orientované banky. Během tohoto procesu došlo k výraznému snížení provozních nákladů, také díky snížení počtu zaměstnanců ze zhruba 15 000 na 11 000. Druhým programem byl Program efektivity 2005 – 2006. Úkolem tohoto programu bylo dále snižovat všeobecné provozní náklady, jedním z cílů bylo opět snížení počtu zaměstnanců, tentokrát o 10 %. Oba tyto programy lze hodnotit jako velmi úspěšné, neboť se projeví výrazným zlepšením téměř ukazatelů.

Pomocí analýzy absolutních ukazatelů byl zjištěn velmi podobný vývoj u všech tří dílčích ukazatelů, které odrážejí pozitivní dopad výše uvedených transformačních procesů. Největšího meziročního růstu dosahují v roce 2000, s postupným snižováním až do roku 2004 (resp. 2002 u růstu objemu úvěrů). Další výrazné zvýšení ukazatelů nastalo v roce 2005, po kterém následovaly dva vyrovnané roky, s výraznějším snížením ukazatelů v roce 2008.

Také u ukazatelů rentability lze pozorovat téměř shodný vývoj. Jejich trend je za celé sledované období rostoucí, což lze považovat za pozitivní signál. Hodnoty ukazatelů v prvních dvou letech jsou odrazem špatných hospodářských výsledků, v dalších letech však bylo tempo růstu čistého zisku rychlejší (resp. stejně rychlé) než tempo růstu aktiv, resp. vlastního kapitálu.

U ukazatelů likvidity je patrný rozdílný vývoj. Ukazatel L_1 vykazuje skokový pokles v roce 2002, z čehož lze usuzovat, že došlo ke snížení rychlé likvidity. Důvodem však je hlavně snížení zákonných rezerv u ČNB. V dalších letech již ukazatel vykazuje stabilní hodnotu. Ukazatel L_2 klesá v prvních třech letech, což je negativní znak, neboť se bance snižují zdroje potřebné k financování svých obchodů. V dalších letech sledovaného období

se hodnota ukazatele téměř nemění. Ukazatel L_3 vykazuje pozitivní vývoj, do roku 2005 se však pohybuje pod doporučovanou hranicí. Tento stav je zapříčiněn historickým vývojem, kdy se Česká spořitelna soustřeďovala převážně na vklady, aktivní obchody byly omezené. Nízká hodnota tohoto ukazatele představuje vysokou likviditu banky, která ovlivňuje ziskovost. S rostoucím trendem tohoto ukazatele lze pozorovat podobný vývoj i u dosahovaného zisku. Také vývoj ukazatele krytí úvěrů poskytnutých klientům primárními vklady svědčí o přebytku likvidity v celém období, jeho vývoj je však pozitivní. V posledních letech sledovaného období se již přibližuje doporučovanému rozmezí, postupné snižování přebytku likvidity se promítlo do růstu ziskovosti.

Vývoj ukazatelů aktiv lze graficky přirovnat k parabolě. Špatný stav ukazatelů v prvních třech letech sledovaného období je zapříčiněn nízkou kvalitou aktiv, kdy řada klientů měla špatnou platební morálku při splácení úvěrů a banka tak musela tvořit vysoké opravné položky. Po zkvalitnění aktiv, zejména díky prodeji pohledávek, byl vývoj ukazatelů stabilní, ke zvýšení došlo v posledních dvou letech sledovaného období díky úvěrové expanzi, která měla za následek vyšší tvorbu opravných položek.

Ukazatel zadluženosti se pohyboval u horní hranice doporučovaného intervalu, po růstu v prvních třech letech sledovaného období byl trend ukazatele pozvolna klesající. Poměr cizích zdrojů k aktivům klesal díky vyššímu růstu objemu poskytnutých úvěrů než objemu vkladů klientů, o který se zasloužily především hypoteční a spotřebitelské úvěry.

Také u ukazatelů kapitálového trhu lze, i přes chybějící údaje ve letech 2003 a 2004, sledovat pozitivní vývoj, od nejhorších hodnot v prvních dvou letech až po nejlepší v letech 2006 resp. 2007. O důvěře investorů svědčí také cena akcií, která je rostoucí v celém sledovaném období kromě roku 2008, který je ovlivněn celosvětovou finanční krizí.

Po privatizaci prošla Česká spořitelna, a.s. velmi dynamickým vývojem, během kterého získala řadu ocenění jak laické tak odborné veřejnosti. Tento pozitivní vývoj je také potvrzen ratingovými agenturami, které zvyšovaly rating a výhled u České spořitelny. Během sledovaného období lze pozorovat pozitivní vývoj u téměř všech analyzovaných ukazatelů. Rok 2008 je již poznamenán důsledky celosvětové finanční krize, celkový dopad na finanční situaci společnosti byl však nižší než očekávaný. Tento rok byl také ve znamení vstupu nového konkurenta na bankovní trh. Pobočka polské BRE Bank S.A.

vstoupila na trh s velmi agresivní cenovou a úrokovou politikou a zaměřuje se na mladší, technicky gramotnější, generace. Na tuto skutečnost již zareagovala řada konkurenčních bank, které buď upravily některé své stávající služby, nebo přišly s nabídkou nových.

I přes možnost nastavení Osobního konta podle individuálních potřeb každého klienta je zatížení různými poplatky za služby poměrně vysoké, především v porovnání s výše zmíněnou konkurenční bankou, která tyto služby nabízí zcela zdarma. Řada konzervativních klientů nemění poskytovatele bankovních služeb i přes výhodnější konkurenční nabídku, hlavně mladší generace se však změnám nebrání. Česká spořitelna by se tak měla zaměřit na udržení svých stávajících klientů a snížit poplatky za své služby nebo některé úplně zrušit. Např. opodstatněné jsou bezpochyby poplatky za služby spojené s přímými náklady, jako jsou služby na přepážkách nebo služby telefonického bankéře. Oproti tomu o poplatcích za pokyny zadané prostřednictvím internetového bankovníctví by se dalo polemizovat. I přes snížení zisku banky, neboť výnosy z poplatků a provizí jsou jeho významnou částí, by snížení poplatků za bankovní služby pomohlo udržet stávající klientelu a přispělo by k získávání klientů nových.

Dalším bodem, na který by se Česká spořitelna měla zaměřit je nabídka spořicího účtu srovnatelná s nabídkou na trhu. Po vstupu polské banky, která zavedla v té době bezkonkurenční spořicí účet, přišla s podobnou nabídkou i řada dalších konkurentů. V současné době nemá Česká spořitelna adekvátní nabídku spořicího účtu, měla by tedy flexibilněji reagovat na tržní podmínky.

Také v nabídce služeb pro komerční sektor by měla Česká spořitelna reagovat flexibilněji. Nabídka služeb pro velké právnické osoby s velkou aktivitou na bankovních účtech je adekvátní službám konkurence, pro malé podnikatele (fyzické osoby) existuje však na trhu výhodnější nabídka. Díky menší aktivitě na bankovních účtech nejsou nabízené balíčky služeb tak výhodné, konkurenční nabídka přináší osvobození téměř od všech poplatků, k tomu ještě přidává zdarma vedení spořicího účtu i pro firemní finance.

Česká spořitelna, a.s. poskytuje velký sortiment služeb, který pokrývá všechny sektory klientů, od drobných střadatelů až po korporátní společnosti a veřejný sektor. Veškerá nabídka služeb je velmi pečlivě plánována, banka se prezentuje jako klientsky orientovaná společnost. Možná právě díky pečlivé přípravě všech služeb nereaguje společnost flexibilně na konkurenční nabídky, přestože v minulosti zaváděla řadu služeb a podmínek

pro klienty na trh jako první. Jistá setrvačnost v řízení je však patrná u všech společností takovéto velikosti.

Vývoj všech důležitých ukazatelů má od roku 2000 vzrůstající trend. Skupina Erste Bank nepřinesla pouze kapitál potřebný na investice do rozvoje banky, ale především zkušenosti moderního evropského bankovníctví. Svůj podíl na úspěchu České spořitelny má tedy i kvalitní management, v jehož čele byl až do roku 2007 John James Stack, který vykonával funkci předsedy představenstva a generálního ředitele České spořitelny, a.s. Za svou profesionalitu v průběhu řízení České spořitelny byl také odměněn tituly Manager roku a Bankéř roku. Přínos privatizace pro Českou spořitelnu lze tedy jednoznačně hodnotit jako pozitivní. Přeměna na obchodní banku byla velmi úspěšná a Česká spořitelna je schopná úspěšně konkurovat ostatním obchodním bankám na trhu.

LITERATURA

- [1] REVENDA, Zbyněk. *Centrální bankovníctví*. 2. rozš. vyd. Praha : Management press, 2001. 782 s. ISBN 80-7261-051-1.
- [2] DVOŘÁK, Petr. *Bankovníctví*. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 1996. 212 s. ISBN 80-7079-079-2.
- [3] POLIDAR, Vojtěch. *Management bank a bankovních obchodů*. 2. upr. vyd. Praha : Ekopress, 1999. 450 s. ISBN 80-86119-11-4.
- [4] ŠENKÝŘOVÁ, Bohuslava. *Bankovníctví I.* 1. vyd. Praha : Grada, 1997. 262 s. ISBN 80-7169-464-9.
- [5] HRDÝ, Milan. *Oceňování finančních institucí : Praktické postupy a příklady*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2005. 216 s. ISBN 80-247-0938-4.
- [6] KLAPAL, Jaroslav, KOUBA, Ivan. *Ve znamení jistoty : Česká spořitelna - 170 let tradice*. 1. vyd. Praha - Pacov : NUGA, 1995. 111 s. ISBN 80-85903-02-4.
- [7] PLECHÁČEK, Ivo. *K dějinám spořitelnictví v Československu*. 1. vyd. Praha : Česká státní spořitelna, 1983. 36 s.
- [8] KISLINGEROVÁ, Eva. *Oceňování podniku*. 2. přeprac. vyd. Praha : C.H. Beck, 2001. 367 s. ISBN 80-7179-529-1.
- [9] *Česká národní banka* [online]. c2003-2009 [cit. 2009-02-15]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/>.
- [10] Zákon č. 6 / 1993 Sb., o České národní bance
- [11] Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách
- [12] TUČEK, Miroslav. Znárodnění českých bank. *60. výročí první vlny znárodnění v Československu* [online]. 2005 [cit. 2009-03-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.cdk.cz/konference/znarodnovani/miroslav-tucek/>>.
- [13] *Výroční zpráva 1999* [online]. [2000] [cit. 2009-01-16]. Dostupný z WWW: <http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/banka?_nfpb=true&_pageLabel=downloads&dtree=cs&slnod=17>.

- [14] *Výroční zpráva 2000* [online]. [2001] [cit. 2009-01-16]. Dostupný z WWW: <http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/banka?_nfpb=true&_pageLabel=downloads&dtree=cs&slnod=17>.
- [15] *Výroční zpráva 2001* [online]. [2002] [cit. 2009-01-16]. Dostupný z WWW: <http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/banka?_nfpb=true&_pageLabel=downloads&dtree=cs&slnod=17>.
- [16] *Výroční zpráva 2002* [online]. [2003] [cit. 2009-01-16]. Dostupný z WWW: <http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/banka?_nfpb=true&_pageLabel=downloads&dtree=cs&slnod=17>.
- [17] *Výroční zpráva 2003* [online]. [2004] [cit. 2009-01-16]. Dostupný z WWW: <http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/banka?_nfpb=true&_pageLabel=downloads&dtree=cs&slnod=17>.
- [18] *Výroční zpráva 2004* [online]. [2005] [cit. 2009-01-16]. Dostupný z WWW: <http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/banka?_nfpb=true&_pageLabel=downloads&dtree=cs&slnod=17>.
- [19] *Výroční zpráva 2005* [online]. [2006] [cit. 2009-01-16]. Dostupný z WWW: <http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/banka?_nfpb=true&_pageLabel=downloads&dtree=cs&slnod=17>.
- [20] *Výroční zpráva 2006* [online]. [2007] [cit. 2009-01-16]. Dostupný z WWW: <http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/banka?_nfpb=true&_pageLabel=downloads&dtree=cs&slnod=17>.
- [21] *Výroční zpráva 2007* [online]. [2008] [cit. 2009-01-16]. Dostupný z WWW: <http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/banka?_nfpb=true&_pageLabel=downloads&dtree=cs&slnod=17>.
- [22] *Finanční výsledky 2008 - neauditované* [online]. [2009] [cit. 2009-01-16]. Dostupný z WWW: http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/banka?_nfpb=true&_pageLabel=downloads&dtree=cs&slnod=17>.

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Vývoj počtu spořitelů ve 2. polovině 19. století.....	26
Tabulka č. 2: Doporučené hodnoty ukazatele ROA	45
Tabulka č. 3: Ukazatelé aktivity v letech 1999 - 2008.....	52
Tabulka č. 4: Ukazatelé peněžního trhu v letech 1999 - 2008	55

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Vývoj bilanční sumy v letech 1999 – 2008	39
Obrázek č. 2: Vývoj objemu úvěrů v letech 1999 – 2008.....	41
Obrázek č. 3: Vývoj objemu vkladů v letech 1999 – 2008	43
Obrázek č. 4: Vývoj ukazatele ROA v letech 1999 – 2008	46
Obrázek č. 5: Vývoj ukazatele ROE v letech 1999 – 2008.....	48
Obrázek č. 6: Vývoj ukazatelů likvidity v letech 1999 – 2008	49
Obrázek č. 7: Vývoj ukazatele krytí úvěrů poskytnutých klientům primárními vklady.....	51
Obrázek č. 8: Vývoj ukazatele zadluženosti v letech 1999 – 2008	53

Seznam příloh

PŘÍLOHA A: ZAKLADATELSKÉ LISTINY SPOŘITELNY ČESKÉ	67
PŘÍLOHA B: ČESKÁ SPOŘITELNA, A.S.	69

Příloha B: Česká spořitelna, a.s.

Logo České spořitelny, a.s.

Centrála České spořitelny, a.s.